

Politiska diasporanätverk och auktoritära regimer

Den burmesiska diasporan och arbetet för demokrati i Burma

Karl Klinker 860529

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

Kandidatuppsats i Utvecklingsstudier

UTVK01

Lunds universitet

HT 2008

Handledare: Anne Jerneck

Abstract

I en tid av kraftigt ökad rörlighet över statsgränserna har studier av migration blivit allt viktigare inom utvecklingsforskningen. Migranter har traditionellt sett ofta betraktats som passiva offer för vår tids globaliseringsprocess. Denna uppsats motsätter sig denna traditionella syn och lyfter fram migranter som potentiella politiska entreprenörer och aktörer genom att belysa diasporors möjlighet till politisk påverkan. Genom att utnyttja sin unika transnationella position och den nya kommunikationsteknologins fördelar kan diasporor utgöra en viktig komponent i utmanandet av auktoritära regimer i ursprungslandet. I ett sådant arbete spelar Internet en avgörande roll som infrastruktur för de sociala remitteringar som utgör grundstommen i dessa diasporanätverks transnationella arbete för demokrati. Studiens teoretiska ramverk appliceras på den burmesiska diasporan och på det arbete som bedrivs i transnationell tappning för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma. Uppsatsen som är övervägande kvalitativ bygger på existerande litteratur och primärmaterial såsom intervjuer och onlineobservationer.

Innehåll

AKRONYMER	V
BURMA (MYANMAR)	VI
1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	1
1.2 AVGRÄNSNING	2
2. METOD OCH MATERIAL	2
2.1 MATERIAL	2
2.2 LITTERATUR	4
2.3 DISPOSITION	5
3. BEGREPPET DIASPOROR	5
4. FENOMENET DIASPOROR OCH TRANSNATIONELLA UTRYMMEN	7
4.1 TRANSNATIONELLA UTRYMMEN OCH MÖTET MELLAN LOKALT OCH GLOBALT	9
4.2 NY SYN PÅ STATLIG SUVERÄNITET	10
4.3 DIASPOROR, NATIONALISM OCH MULTIPLA IDENTITETER	10
4.4 NY SYN PÅ MIGRANTER	11
5. POLITISKA DIASPOROR	12
5.1 POLITISKA DIASPORORS ARBETSSÄTT OCH METODER	13
5.2 POLITISKA DIASPOROR OCH AUKTORITÄRA REGIMER	14
5.3 DIASPORAAKTIVISM – FÖRUTSÄTTNINGAR, FRAMGÅNGSRECEPT OCH FALLGROPAR	16
6. POLITISKA DIASPORANÄTVERK OCH NY KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI	17
6.1 DIASPORANÄTVERK OCH INTERNET	18
6.2 INTERNET SOM ETT VERKTYG FÖR DEMOKRATI	20
6.3 INTERNETS BEGRÄNSNINGAR	22
7. TEORETISKT RAMVERK	23
8. UPPKOMSTEN AV EN BURMESISK DIASPORA	24
8.1 DAGENS BURMESISKA DIASPORANÄTVERK	26

<u>9. DEN BURMESISKA POLITISKA DIASPORAN, ARBETSMETODER, SAMARBETE OCH MOBILISERING</u>	28
9.1 DEN BURMESISKA DIASPORAN, INTERNET, INFORMATIONsutBYTE OCH SOCIALA REMITTERINGAR	31
9.2 SAMARBETE OCH MOBILISERING INOM DEN BURMESISKA DIASPORAN	36
<u>10. DEN BURMESISKA DIASPORAN – EN VIKTIG KOMPONENT I DEMOKRATISERINGSPROCESSEN</u>	39
10.1 DET BURMESISKA DIASPORANÄTVERKETS ROLL I ARBETET FÖR DEMOKRATI	40
10.2 FRAMTIDA UTMANINGAR	42
<u>11. SLUTSATSER</u>	43
<u>12. KÄLLOR</u>	44
12.1 OTRYCKTA KÄLLOR	46
12.2 ORGANISATIONSHEMSIDOR, BLOGGAR OCH MAILLISTOR	46

Akronymer

AAPP	Assistance Association for Political Prisoners (Burma)
ABFSU	All Burma Federation of Student Unions
ABITSU	All Burma I.T Students' Union
ABSDF	All Burma Students' Democratic Front
ALTSEAN-Burma	Alternative Asean Network on Burma
ASEAN	Association of South East Asian Nations
BADA	Burmese American Democratic Alliance
BBN	Burma Bloggers' Network
DAB	Democratic Alliance of Burma
DVB	Democratic Voice of Burma
FBC	Free Burma Coalition
FN	Förenta nationerna
INGO	International Non-Governmental Organization
KNL	Karen National League
NCGUB	National Coalition Government of the Union of Burma
NCUB	National Council of the Union of Burma
NGO	Non-Governmental Organization
NLD	National League for Democracy
NLD-LA	National League for Democracy (Liberated Area)
SLORC	State Law and Order Restoration Council
SPDC	State Peace and Development Council
TBBC	Thailand Burma Border Consortium
WLB	Women's League of Burma
WTO	World Trade Organization

Burma (Myanmar)

Figur 1: Karta över Burma och landets 14 stater.¹

Officiellt namn: Unionen Myanmar

Antal invånare: 49 200 000 (2008)

Yta: 678 000 km²

Huvudstad: Naypyidaw (Rangoon fram till år 2006)

Statsskick: Förbundsrepublik (Militärdiktatur)

Statschef: Than Shwe

BNP/capita: 239 US dollar (2007)

Största etnicitetsgrupper: Burmaner 68%, shan 9%, karener 7%, arakaneser 4%, mon 2%

Största religioner: Buddhism 89%, kristendom 5%, islam 4%

(Fakta från: Utrikespolitiska Institutet - Landguiden: <http://www.landguiden.se/> & Sveriges Ambassad i Bangkok: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/37/47/32a12063.pdf>)

¹ Bild från: http://sanoaung.files.wordpress.com/2008/01/burma_en.png?w=1109&h=2821, hämtad 2009-01-03

1. Inledning

I en värld av accelererande globalisering, ökad rörlighet över statsgränser och allt fler plötsliga migrationsflöden har studiet av migrationsrelaterade fenomen fått en ökad betydelse. Forskning kring konsekvenserna av den ökande migrationen för både ursprungsländer, värdländer och migranter har potential att fylla en viktig funktion i en sådan värld. Traditionellt sett har en övervägande del av denna forskning bedrivits utifrån ett teoretiskt ramverk där migranter, uttalat eller underförstått, har setts som passiva offer för dagens globaliseringsprocess. Migranternas potential som entreprenörer och aktörer har många gånger förbisetts och negligerats. Det är mot bakgrund av detta min uppsats tar sitt avstamp.

1.1 Syfte och frågeställning

Mitt syfte är att öka förståelsen kring migranternas och framförallt diasporors potential som politiska aktörer, förändringsfaktorer och transnationella pionjärer. Jag vill vända på bilden av migranter som enbart passiva offer för globalisering och visa på hur de på ett kreativt sätt kan utnyttja globaliseringsprocessen för olika ändamål. Jag ämnar visa hur diasporor kan dra fördel av sitt unika transnationella utgångsläge och därifrån spela en viktig roll för den politiska utvecklingen i ursprungslandet. Uppsatsens fokus ligger på de diasporor som arbetar i opposition gentemot auktoritära och repressiva regimer i det tänkta eller faktiska ursprungslandet.

I uppsatsens empiri har jag valt att studera den burmesiska diasporan i dess arbete för demokrati i ursprungslandet. Att valet föll just på den burmesiska diasporan bottnar i ett stort personligt intresse för landets situation samt dess för denna uppsats adekvata särdrag av att vara en diaspora arbetandes i opposition mot en sällsynt repressiv militärdiktatur. Burma och den burmesiska diasporan har dessutom nyligen figurerat i det internationella strålkastarljuset efter två stora händelser i landet, nämligen Saffransrevolutionen på hösten 2007 och cyklonen Nargis på våren 2008. Vid dessa båda tillfällen och även i den allmänna internationella debatten kring landet, har det burmesiska diasporanätverket fått ett stort genomslag.

Jag hoppas kunna dra relevanta kopplingar mellan uppsatsens teoretiska ramverk och det burmesiska fallet för att visa på tillämpligheten av uppsatsens infallsvinkel och ramverk. Jag anser att min forskning är ytterst relevant i avsaknaden av liknande studier kring vilken roll den burmesiska diasporan har potential att fylla i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma. Att fenomenet diasporor dessutom utgör ett brinnande aktuellt forskningsområde ger förhoppningsvis min uppsats ytterligare vikt.

Mitt syfte leder till följande frågeställning:

Vilka funktioner kan det burmesiska diasporanätverket fylla i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma?

För att kunna besvara frågeställningen formuleras följande underfrågor:

1. På vilka sätt kan diasporor bidra till arbetet för demokrati i auktoritära ursprungsländer?
2. Hur ser den burmesiska diasporan ut beträffande dess aktörer och deras samarbete?

3. Hur arbetar den burmesiska diasporan för demokrati och hur har den kunnat få ett internationellt genomslag?
4. Vilken funktion fyller globaliseringsrelaterad ny kommunikationsteknologi, såsom Internet, för den burmesiska diasporans arbete?

1.2 Avgränsning

Uppsatsens fokus ligger i huvudsak på *politiska* diasporor som arbetar gentemot en auktoritär och repressiv ursprungsstat, dvs. diasporor som engagerar sig politiskt i ursprungslandet. Jag kommer således inte diskutera de många diasporaaktiviteter som inte kan kopplas till diasporors politiska arbete. Migrationens och globaliseringens mörka baksidor och de dimensioner av dessa fenomen som saknar relevans för min frågeställning ligger också utanför uppsatsens omfång.

Slutligen ligger mitt fokus på den mer geografiskt avlägsna delen av den burmesiska diasporan, även om det kommer att vara ofrånkomligt att inte också diskutera kring den del av diasporan som uppehåller sig i Burmas grannländer, då denna är en mycket viktig och oskiljaktig del av diasporanätverket.

2. Metod och material

Detta är en huvudsakligen kvalitativ studie uppbyggd kring andrahandsmaterial i form av olika typer av litteratur, kombinerat med eget empiriskt material. Kartläggningen av den burmesiska diasporans roll i arbetet för demokrati i Burma bör ses som en fallstudie med nära koppling till studiens teoretiska ramverk.

2.1 Material

Mitt empiriska material består dels av ett antal telefon- och onlinebaserade intervjuer och dels av egna iakttagelser. Jag har utfört fyra regelrätta intervjuer, varav tre har varit onlinebaserade och en har utförts per telefon. Samtliga intervjuer utfördes på engelska. När det gäller de onlinebaserade intervjuerna har de utförts både med hjälp av e-mail och i ett fall genom mer direkt korrespondens i en onlinekonversation (med Stanley från ABITSU). Den sistnämnda är givetvis den av de internetbaserade intervjuerna som närmast liknar en verbal intervju, något som gjorde det lättare att låta den följa ett mer semi-strukturerat mönster. Jag hade ett par större ämnen som jag hade för avsikt att behandla (just i detta fall rörde det sig om internetillgången i Burma, hur diasporan utnyttjar Internet i kommunikationen med oppositionen i ursprungslandet och i vilken utsträckning militären försöker att övervaka detta), men anpassade mig i övrigt efter respondentens svar.

När det gäller de intervjuer som genomfördes genom e-mailkorrespondens har jag, i enlighet med de onlinebaserade intervjumetoder som Flick presenterar,² försökt utforma dem på ett semi-strukturerat sätt. Istället för att skicka ut något som kan liknas vid ett strukturerat, färdigt frågeformulär bestående av ett tiotal frågor, har jag skickat lite färre frågor åt gången och istället skickat uppföljningsfrågor i ett par omgångar. I det inledande e-målet presenterade jag uppsatsens ämne, syfte och användning samt skickade med en intresseförfrågan om deltagande i en e-mailbaserad intervju. Jag informerade även om deltagarens rätt att förbli anonym och dennes rätt att när som helst dra sig ur intervjun. Uteblev svaret skickades efter några dagar en artig påminnelse.

² Flick (2006): An introduction to qualitative research, s. 257ff.

Deklarerade den aktuella personen emellertid sitt intresse sändes första omgången frågor ut. Även om denna intervjumetod inte kan sägas ha samma möjligheter att vara lika spontant ostrukturerad som en verbal intervju är den klart mindre strukturerad på förhand än ett färdigt frågeformulär skulle vara.

Att intervjupersonen genom denna typ av fördröjda intervjuform får möjlighet att förbereda sina svar och dubbelkolla faktauppgifter kan ge mer genomtänkta och heltäckande svar eller mer svävande, undanlidande och intetsägande svar. Majoriteten av de svar som inkom till denna studie kändes emellertid uppriktiga och initierade.

Ett drygt trettiotal intervjufrågningar skickades ut per e-mail till ett brett spektrum av betydelsefulla exilorganisationer och deras företrädare. Att jag slutligen endast fick till stånd tre onlinebaserade intervjuer skulle kunna vara resultatet av att det är lättare att ignorera, glömma eller tappa bort en förfrågan per e-mail än per exempelvis telefon, det skulle även kunna bero på att personer i många av de aktuella organisationerna bedriver sitt arbete på frivillig basis och således är mycket upptagna, eller att intervjufrågorna, uppsatsens ämne eller syfte ansågs för riskfyllt att besvara, ogillades, ansågs för invecklat/för grundläggande eller helt enkelt inte intresserade personen ifråga, alternativt en kombination av samtliga ovan nämnda orsaker. De intervjuer som genomfördes var emellertid mycket lyckade och då min ursprungliga förhoppning var att utföra fem intervjuer får ändå utfallet ses som relativt godkänt. Materialet som kom ut av intervjuerna var omfattande och utgjorde en god grund för min uppsats.

Jag intervjuade företrädare för organisationerna *All Burma I.T Students' Union*, *ALTSEAN-Burma*, *Burmese American Democratic Alliance* och *the Democratic Voice of Burma*. Avsikten var att använda vad Flick kallar "purposive sampling",³ dvs. de som för tillfället kan tänkas svara på relevanta frågor, snarare än att söka ett fullständigt representativt urval. Detta för att min studie skulle bli mer av en process. Urvalet av intervjudeltagare kan således ha blivit något skevt med tanke på att jag skickade ut över 25 intervjufrågningar som inte besvarades. Jag anser emellertid att jag hade tur och fick ett relativt representativt urval, möjligtvis med undantag för att jag inte lyckades komma i kontakt med någon av Burmas många etniska minoritetsorganisationer i exil.

Internet riskerar i synnerhet i utvecklingsforskning att förstärka klyftan mellan forskare och deltagare. Begränsad tillgång kan innebära att deltagarna är ovana internetanvändare, att de känner sig obekväma med mediet och/eller hamnar i ett sorts underläge i intervjusituationen.⁴ Den burmesiska diasporan har emellertid en relativt lång tradition av internetanvändning i sitt dagliga arbete för demokrati. Många exilburmeser är därför vana internetanvändare vilket har gjort det till ett något lämpligare kommunikationsmedium än vad som är fallet i studiet av många andra grupper.

Telefonintervjun gjordes med Khin Maung Win, vicechef för den Oslobaserade exilmediaorganisationen *the Democratic Voice of Burma*. Det i sammanhanget korta geografiska avståndet i kombination med denna organisations betydande ställning inom det burmesiska diasporanätverket gjorde en telefonintervju lämplig. Intervjun spelades in med intervjupersonens godkännande. Den semi-strukturerade intervjun varade i

³ Flick (2006): *An introduction to qualitative research*, s. 259ff.

⁴ Mawdsley (2006): 'Using the World Wide Web for Development Research', *in* Desai & Potter (eds.): *Doing Development Research*, s. 278f.

knappt 30 minuter och täckte ca 6-7 ämnen och grupper av frågor som jag på förhand ville få större klarhet i. Ämnena omfattade DVB:s arbetsmetoder och deras roll i kampen för demokrati i Burma, betydelsen av ny kommunikationsteknologi för den DVB och den burmesiska diasporan i stort, DVB:s samarbete med andra organisationer inom diasporan, samt DVB:s arbete före, under och efter Saffransrevolutionen år 2007. Utifrån svaren ställdes även en rad följdfrågor för ökad förståelse. Intervjupersonen gavs även möjlighet att lägga till ytterligare information i slutet av intervjun och samtyckte till eventuella senare följdfrågor per e-mail. Efter att ha analyserat svaren skickade jag också en uppföljningsfråga rörande intervjupersonens syn på huruvida han anser den burmesiska diasporan vara demokratisk eller ej.

Utöver mina fyra intervjuer har jag sedan tidigare regelbunden e-mail-kontakt med en burmesisk munk som idag lever i exil i Frankrike sedan han tvingats fly landet efter 2007-års protester. Denna korrespondens har varit mer informell och inte i form av regelrätta intervjufrågor. Det har emellertid gett mig ökad förståelse, framförallt kring Saffransrevolution och där till kopplade händelser och bör därför nämnas här.

Jag har valt att publicera två av deltagarnas riktiga namn nämligen Khin Maung Win från DVB och U Nyunt Than från BADA. Anledningen till detta är att de båda redan är så pass kända och massmedialt omnämnda aktörer inom den exilbaserade motståndsrörelsen att min namnpublicering inte riskerar att äventyra deras personliga säkerhet. De har givetvis även samtyckt till att jag uppger deras riktiga namn. Övriga har jag efter mitt eget omdöme valt att låta förbli anonyma då jag inte är helt säker på vad en publicering av dessa namn skulle kunna innebära för deras personliga säkerhet. Att en av mina intervjudeltagare benämns med det fingerade namnet *Stanley* är följden av dennes specifika önskemål.

Slutligen gjorde jag även egna observationer över de olika burmesiska diasporaaktörernas onlinebaserade metoder. Genom att utnyttja en sorts ”snöbollsteknik”⁵ följde jag exilorganisationernas länksystem för att täcka in ett så stort och relevant urval av webbsidor som möjligt.

2.2 Litteratur

Jag har utnyttjat böcker, tidskrifter, rapporter och artiklar. Som jag redan nämnt är litteraturen kring den burmesiska diasporans roll i arbetet för demokrati relativt begränsad. På senare år har det dykt upp en stor mängd litteratur kring diasporafenomenet och ett flertal andra diasporor har studerats, t.ex. Emanuelsson: *Diaspora Global Politics*, Bernal: *Diaspora, cyberspace and political imagination: the Eritrean diaspora online* och Orjuela: *Distant warriors, distant peace workers? Multiple diaspora roles in Sri Lanka's violent conflict*, för att nämna några sådana studier. Det finns även omfattande litteratur kring globalisering, migranter och deras identiteter, samt om transnationella civilsamhällen, nätverk och deras arbete för demokrati, exempel på sådan litteratur omfattar: Scholte: *Globalization: a critical introduction*, Keck & Sikkink: *Activists Beyond Borders* och Kinnvall & Jönsson (eds.): *Globalization and Democratization in Asia: The construction of identity*. Det finns emellertid ett antal artiklar och delar av litteratur kring Burma som tar upp den burmesiska diasporan mer specifikt, till dessa hör exempelvis: Wilson (eds.):

⁵ Overton & van Diermen (2003): 'Using Quantitative Techniques', in Scheyvens & Storey (eds.): *Development Fieldwork: A Practical Guide*, s. 43

Myanmar's Long Road to National Reconciliation, Danitz & Strobel: 'Networking Dissent: Cyber Activists Use the Internet to Promote Democracy in Burma' och Zarni: *Resistance and Cybercommunities: The Internet and the Free Burma Movement*. Dessa litteraturexempel ger emellertid enligt min mening ingen heltäckande bild av den roll den burmesiska diasporan har potential att spela i arbetet för demokrati i Burma. Detta kan ses både som en nackdel, då det finns ont om precisat källmaterial, och som en fördel, då det ger min studie större relevans. För att överkomma bristen på litteratur kring den burmesiska diasporan har jag använt mig av teorier kring andra politiska diasporor för att forma mitt eget teoretiska ramverk att sedan applicera på den burmesiska diasporan.

Bristfällig statistik är ett generellt problem i studiet av diktaturer. Min uppsats bygger visserligen inte i första hand på kvantitativ statistik från Burma, men detta skulle ändå kunna tänkas ha inneburit en materialbegränsning. Jag noterar även att en del av mina litteraturkällor är skrivna av företrädare för burmesiska exilorganisationer, något som möjligen skulle kunna tänkas påverka deras vinkling av olika frågor. Dessa företrädare kan tänkas vilja överdriva sin egen roll i arbetet för demokrati för att på så sätt öka sin organisations politiska legitimitet och bidragsgivares ekonomiska stöd. Jag anser emellertid inte att detta eventuella problem skulle vara av en så omfattande art att det riskerar att avsevärt påverka uppsatsens resultat och slutsatser.

2.3 Disposition

Jag konstruerar alltså en teoretisk ram som tillämpas på den burmesiska diasporan. Efter denna inledande del följer därför en teoretisk del där diasporafenomenet diskuteras mer generellt. Denna del består av kapitel 3 som tar upp begreppet diasporor, kapitel 4 som behandlar diasporafenomenet i relation till globaliseringsprocessen, kapitel 5 som introducerar läsaren för politiska diasporor och slutligen kapitel 6 som tar upp politiska diasporanätverks användning av ny kommunikationsteknologi. Utifrån dessa kapitel formulerar jag sedan uppsatsens teoretiska ramverk i kapitel 7. Ramverket appliceras därefter på fallstudien av den burmesiska diasporan. Detta sker i vad som skulle kunna kallas uppsatsens analys eller empiri i form av kapitel 8 som ger en introduktion till den burmesiska diasporan, kapitel 9 som innehåller en analys av den burmesiska politiska diasporans arbetsmetoder och kapitel 10 som slutligen knyter samman tidigare resonemang och behandlar den burmesiska diasporanätverkets utsikter att vara en viktig komponent i en demokratiseringsprocess i Burma. I kapitel 11 följer sedan studiens slutsatser och uppsatsen avrundas därpå med en källförteckning i kapitel 12.

3. Begreppet diasporor

Begreppet diaspora är, precis som många andra flerdimensionella fenomen, problematiskt i avseendet att det är svårt att definiera. Den definition som används i denna uppsats är således (både av godo och ondo) något flytande och av förklarliga skäl svår att till fullo avgränsa.

Ett flertal svenska ordlistor och språklexikon ger en förklaring till begreppet som endast likställer diasporor med *religiösa* grupper som lever på platser där andra religioner är förhärskande. I synnerhet är det den judiska diasporan som nämns i dessa

sammanhang.⁶ Det finns emellertid bredare definitioner som inkluderar andra grupper än uteslutande de baserade på religion i begreppet diasporor. Wiberg använder sig av följande definition i sitt resonemang kring diasporor:

the movement, migration, or scattering of a people away from an established or ancestral homeland...[,] people settled far from their ancestral homelands...[and] the place where these people live.⁷

Även om en sådan definition är bredare och bättre anpassad för studiet av migranternas möjligheter till transnationellt samarbete innehåller den frågetecken kring fenomenets avgränsning som bör rätas ut. Definitionen inkluderar inte bara första generationens migranter, utan även de som kan sägas tillhöra ett folk utan att för den sakens skull ha behövt vistas fysiskt i det där till associerade landet eller geografiska området, men likväl kan uppleva detta som sitt ursprung. Wiberg fortsätter sitt resonemang genom att påpeka att medlemmar av en diaspora är folk tillhörande en nation i bemärkelsen medlemmar av ett tänkt samhälle.⁸ Med ett sådant ramverk utgår man således från individers egen uppfattning om tillhörighet och upplevda nationella identitet(er) i definitionen och avgränsningen av diasporor. Det finns häri en intressant skillnad mellan faktiska och potentiella diasporor. De potentiella diaspororna omfattar exempelvis migranter som ursprungligen är födda inom en nation med en stor aktiv diaspora, men som inte finner något intresse i att förknippa sig med den nationella identitet på vilken diasporan bygger sitt arbete. Dessa ”potentiella diasporamedlemmar” skulle kunna tänkas välja att ingå i den faktiska diasporan vid ett senare tillfälle, men kan också välja att förbli utanför.⁹ Det är de faktiska diaspororna som kommer att vara föremål för denna studie.

Jag utgår från att diasporor är en del av en nation, eller uttryckt på ett annat sätt; en förlängning av nationen, dock utan att tvunget vara del av den till nationen ofta associerade staten (som i motsats till nationen är territoriellt definierad).

Att anlägga en bred, öppen och flexibel definition av fenomenet diasporor har sina uppenbara fördelar. Skillnaderna mellan och inom olika diasporor är betydande vilket gör deras utseende och utformning ytterst kontextuell.¹⁰ Detta gäller i synnerhet diasporarelaterade aktiviteter och nätverk, något som jag återkommer till senare i detta avsnitt.

Cohen delar i sin tur upp diasporor i fem olika kategorier, nämligen *offerdiasporor*, *arbetsdiasporor*, *handelsdiasporor*, *imperiala/koloniala diasporor* och *kulturella diasporor*.¹¹ Denna uppdelning till trots noterar Cohen att olika diasporor ofta delar gemensamma karakteristika, däribland: Traumatisk migration från ett ursprungligt hemland till en (eller fler) ny region, alternativt en mer frivillig form av migration i sökandet efter arbete och handelsmöjligheter – ett kollektivt erinrande av och spridning

⁶ Se t.ex. Svenska Akademin: Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. Och Norstedts: Norstedts Svenska ordbok.

⁷ Wiberg (2007): 'Diasporas and Conflict', in Johansson Dahre (ed.): The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa, s. 39

⁸ Wiberg (2007), s. 39-41

⁹ Ibid, s. 41

¹⁰ Emanuelsson (2005): Diaspora Global Politics: Kurdish transnational networks and accommodation of nationalism, s. 47

¹¹ Cohen (1997): Global Diasporas: An Introduction, s. x

av sagoliknande historier om hemlandet – idealisering av det (tänkta) ursprungslandet och en gemensam vilja att bevara, återupprätta eller uppnå fred och välstånd i detta ursprungliga hemland – en stark etnisk gruppmedvetenhet baserad på en gemensam historia och ett gemensamt öde – en känsla av solidaritet med andra medlemmar av diasporan – möjligheten till ett kreativt och berikande liv i ett värdland med tolerans för pluralism.¹²

Många migranter ligger i en form av gränsland mellan två eller flera av dessa kategorier. Detta är ytterligare ett tecken på den komplexitet som omger diasporor. Denna komplexitet avspeglas också i ett eventuellt försök att kategorisera diasporor utifrån deras huvudsakliga aktiviteter, engagemang och förhållande gentemot ursprungslandet. Distinkta skiljelinjer mellan t.ex. huvudsakligen politiskt, religiöst eller kulturellt aktiva diasporor är därför oerhört vanskliga att dra. Med detta sagt väljer jag likväl att klargöra att denna uppsats huvudsakliga fokus ligger på *politiskt* aktiva diasporor, i bemärkelsen att deras medlemmar på ett eller annat sätt aktivt engagerar sig i politiska frågor i ursprungslandet. Jag väljer således att anlägga ett fokus på diasporors politiska roll och aktiviteter snarare än orsaken till deras migration (i de fall de har migrerat). Ett sådant angreppssätt är mer relevant för studiens syfte och frågeställning.

Det är av vikt att såhär på ett tidigt stadium slå fast att diasporor inte kan studeras i ett avskilt vakuum. Det kommer således vara oundvikligt att inte studera det bredare nätverk som diasporor är den avgörande delen av och som också omfattar andra politiska aktivister som är engagerade i diasporans sak, samt relevanta aktörer innanför ursprungslandets gränser. De är alla delar av ett bredare *diasporanätverk* även om de inte låter sig definieras som diasporamedlemmar (då de, till skillnad från de ”renodlade” diasporamedlemmarna inte behöver definiera sig som tillhörande av den aktuella nationen). Dessa aktörer är således implicit inkluderade i mina resonemang kring politiska diasporors arbete och potentiella roller.

4. Fenomenet diasporor och transnationella utrymmen

Diasporafenomenet i sig är på intet sätt ett nytt fenomen. Vad som är nytt är mängden diasporor, deras omfattning, strategier, arbetsmetoder, samordning, kommunikationsmöjligheter, relationer till hemlandet och politiska roll. En stor del av denna förändring kan på olika sätt härledas till vår tids globaliseringsprocess och transnationalisering. De båda fenomenen är dock alltför komplexa för att räknas som ett och samma, eller som två oskiljaktiga sidor av samma mynt. Detta bevisas inte minst av att diasporor uppstod långt före det vi idag förknippar med globaliseringen.¹³ Globaliseringsprocessen och diasporors uppkomst, fortlevande och möjlighet att frodas tycks emellertid ha en mängd beröringspunkter och verkar påverka varandra på ett flertal olika sätt. Cohen drar följande slutsats om sambanden mellan diasporor och globalisering av dagens format:

Globalization and diasporization are separate phenomena with no necessary casual connections, but they ”go together” extraordinary well¹⁴

¹² Ibid, s. 26

¹³ Ibid, s. 2

¹⁴ Ibid, s. 175

Om man som Scholte definierar dagens globaliseringsprocess som en deterritorialiserande process med vilken det uppstår supraterritoriella och gränsöverskridande sociala utrymmen,¹⁵ framkommer en rad viktiga skärningspunkter. Både globaliseringen och diasporor präglas av sin transnationella natur. Diasporor är oundvikligen transnationella i bemärkelsen att de upprättar och upprätthåller länkar och förbindelser över statsgränserna.¹⁶ Som jag kungjorde i kapitel 3 ser jag diasporor som en förlängning av nationen men inte nödvändigtvis som en del av den där till kopplade ursprungsstaten. Fenomenet diasporor bidrar således, precis som globaliseringen,¹⁷ till att lätta på den traditionellt strikta korrelationen mellan stat och nation.

Andra globaliseringsrelaterade aspekter som uppkomsten av *en* världsekonomi, ökade migrationsflöden och rörelser över gränserna, skapandet av globala kulturer (och dess motstånd), samt en deterritorialisering av social identitet och samhörighet har alla på olika sätt bidragit till diasporors ökande uppkomst, fortleverne och framgång.¹⁸ Likaså har dessa aspekter bidragit till att diasporor under de senaste två årtiondena fått en stärkt politisk roll, makt och vikt i olika nationella och internationella frågor.¹⁹

Den globaliseringsrelaterade ökningen av människoflöden över statsgränser har präglats av det ökade antalet plötsliga migrationsströmmar sedan slutet av Kalla kriget. Detta har i sin tur möjliggjorts av ny teknologi och nya transportmöjligheter. Om den traditionella typen av internationell migration var relativt förutsägbar och följde vissa givna kanaler (t.ex. mellan kolonier och kolonialmakter) är dagens internationella migration mer diversifierad och spridd. Globaliseringen har således skapat en mer oförutsägbar migration och listan över världländer har utökats avsevärt. Detta innebär en mer global grund för dagens diasporanätverk. Diasporors globala karaktär har därför förstärkts ytterligare.²⁰ Samtidigt har andra globaliseringsrelaterade fenomen, som t.ex. utbyggd kommunikationsteknologi, ökat spridningen av idéer och kunskap över statsgränserna och möjliggjort en tätare kommunikation mellan diaspora och ursprungsland,²¹ något jag återkommer till i kapitel 6.

Diasporamedlemmar kan också sägas dra fördel av globaliseringsprocessen genom sin rörlighet och flexibilitet i jämförelse med personer som är strikt bundna till ett visst territoriellt utrymme. Cohen poängterar att diasporamedlemmar i en tid av globalisering kan dra stor fördel av sina språkkunskaper, kännedom om olika kulturer och kontakter i andra länder när det kommer till internationellt arbete och på internationella kapitalmarknader.²² Jag skulle dessutom vilja tillägga att diasporors unika egenskaper gör dem till potentiellt viktiga politiska aktörer, vilket jag återkommer till mer i detalj i kapitel 5.

¹⁵ Citerad i Uhlin (2002): 'Globalization, democratization and civil society in Southeast Asia: Observations from Malaysia and Thailand', in Kinnvall & Jönsson (eds.): *Globalization and Democratization in Asia*, s. 150. Att gå in på ett djupare resonemang kring definitionen av globalisering ligger till övervägande del utanför denna uppsats omfattning. För en träffsäker definition av fenomenet rekommenderas annars Scholtes *Globalization: a critical introduction*.

¹⁶ Emanuelsson (2005), s. 45

¹⁷ Scholte (2000): *Globalization: a critical introduction*, s. 160

¹⁸ Cohen (1997), s. 157

¹⁹ *Ibid*, s. 176

²⁰ *Ibid*, s. 162f.

²¹ Faist (2008): 'Migrants as Transnational Development Agents: An Inquiry into the Newest Round of the Migration-Development Nexus', *Population, Space and Place*, s. 36 & Orjuela (2008), s. 438

²² Cohen (1997), s. 168f.

4.1 Transnationella utrymmen och mötet mellan lokalt och globalt

Diasporor, migranter och flyktingar bidrar till skapandet av transnationella utrymmen²³ baserade på exempelvis kultur, politik och ekonomi. Dessa utrymmen binds samman av sociala, materiella och symboliska band, t.ex. gemensamma värderingar och avsikter.²⁴ Dessa utrymmen är inte längre per automatik territoriellt definierade utan ligger i linje med det globaliseringsorsakade brott som inträffat mot principen om att avgränsningarna för samhällen, ekonomier och politik undantagslöst följer territoriellt definierade statsgränser.²⁵

Faist ser dessa transnationella utrymmen som ”utrymmen mellan stater”. Han betonar också att det finns ett behov av att studera dessa allt mer vanligt förekommande utrymmen i större utsträckning än vad som hittills gjorts.²⁶ Behovet av att studera transnationella utrymmen stärks av att de inte sällan utmärks av kreativitet, där deras aktörer söker nya lösningar inom olika problemområden.²⁷

Diasporor och ny kommunikationsmedia fungerar som viktiga mekanismer där det lokala och globala möts.²⁸ Diasporor fungerar följaktligen, i det transnationella utrymmet, som en skärningspunkt mellan det lokala och det globala genom att uppfinna nya former av medborgarskap, samhällen och politisk aktivism. De skapar nya sociala och samhälleliga sammansättningar och försöker förändra världen på sitt eget sätt. Bernal hävdar att de som studerar migranter som enbart flyktingar eller arbetsmigranter ofta missar dessa viktiga processer.²⁹ Jag kommer att mot bakgrund av detta betona migranters och diasporors potential som politiska entreprenörer och aktörer i en allt mer sammanlänkad värld.

Att diasporor i ökad utsträckning arbetar, kommunicerar, sprider information och skapar idéer i transnationella utrymmen bortom territoriellt definierade stater har lett till att stater har förlorat sin traditionella monopolställning över ”nationella projekt”.³⁰ Detta har skapat ett transnationellt utrymme för gränsöverskridande civilsamhällen. Efter att stater traditionellt har satt ramverket för inom vilket civilsamhällen verkar, finns det nu större möjligheter för politiskt engagemang bortom statens kontroll. De transnationella civilsamhällena har nu dessutom (mycket tack vare sin parallellt globala och lokala struktur) en möjlighet att länka lokala diskussioner och konflikter kring demokrati, mänskliga rättigheter, miljö och jämställdhet till globala diskussioner, värderingar och konventioner för att på så sätt öka sin agendas globala och lokala legitimitet.³¹

²³ *Transnational spaces* (alt. *fields*) är den engelska ursprungstermen som jag i denna studie fritt låter mig översätta till transnationella utrymmen eller samhällen.

²⁴ Emanuelsson (2005), s. 49

²⁵ Emanuelsson (2005), s. 36

²⁶ Faist (2008), s. 36f.

²⁷ Bernal (2006): 'Diaspora, cyberspace and political imagination: the Eritrean diaspora online', Global Networks, s. 163

²⁸ Dudley (2002): 'Local Identities and Global Flows of Objects and Images', Oxford Development Studies, s. 169

²⁹ Bernal (2006), s. 176

³⁰ Scholte (2000), s. 181

³¹ Uhlin (2002), s. 149ff.

4.2 Ny syn på statlig suveränitet

Globaliseringen medför att diasporor i sitt politiska arbete i ökad utsträckning använder sig av internationella konventioner, dokument och normer som en hävstång i inhemska frågor³² kring exempelvis mänskliga rättigheter.³³ Uppkomsten och den praktiska användningen av universella värderingar och bestämmelser har delvis inneburit ett skifte i den allmänna synen på statlig suveränitet. Den traditionella synen på statlig suveränitet har inneburit att inhemska angelägenheter och nationell politik (i bemärkelsen politik som endast påverkar människor inom en territoriellt avgränsad stat) ska förbli just inhemska angelägenheter. Genom att åberopa universella rättigheter motsätter sig och utmanar många diasporor och transnationella nätverk denna traditionella uppfattning.³⁴ Jag vill hävda att diasporors transnationella karaktär och deras möjlighet att verka i utrymmen mellan stater har underlättat uppkomsten av ett sådant synsätt. Jag vill emellertid också betona att allt detta är sagt utan att för den sakens skull förneka att stater fortfarande är oerhört viktiga aktörer både på den nationella och internationella arenan.

4.3 Diasporor, nationalism och multipla identiteter

Ett universaliserande av vissa värderingar, idéer och synsätt, en intensivare globaliseringsprocess och transnationalisering, ett brott i korrelationen mellan stat och nation och allt blekare gränser mellan nationell och internationell politik, har bidragit till att rita om gränserna för nationell tillhörighet, komplicerat samhällets utseende och sammansättning samt skapat, förstärkt och försvagat olika identiteter.³⁵

Globaliseringen har paradoxalt nog, och tvärtemot vad många tycks tro, bidragit till att skapa åtskilliga nya identiteter, snarare än att leda till en identitetshomogenisering.³⁶ Att migranters kopplingar och band till sitt hemland i ökad utsträckning ligger i deras föreställningsvärld snarare än i regelrätta fysiska interaktioner visar på identitetsbegreppets komplexitet.³⁷ Diasporamedlemmar formar i ljuset av detta komplexa relationer med både värdlandet och det tänkta/faktiska hemlandet, samt med andra sociala och etniska grupper. De utvecklar duala, eller många gånger multipla, identiteter och är förankrade i mer än ett samhälle samtidigt.³⁸ Ett fokus på diasporor belyser samhällen, identitet och politisk lojalitet som inte tvunget överrensstämmer med migrantens formella medborgarskap. Det visar att människor kan leva i flera olika sociala världar samtidigt.³⁹ Migranters identiteter kan således omformas och utvecklas. Diasporamedlemmar med skilda etniska tillhörigheter kan behålla (och stärka) sin ursprungliga identitet baserad på etnisk tillhörighet samtidigt som de utvecklar gemensamma identiteter baserade på exempelvis det nya värdlandet, politisk övertygelse, sin situation i exil eller en omformulerad nationell tillhörighet definierad utifrån nationsgränser snarare än etniska linjer.⁴⁰

En förenande identitet och ett politiskt mål för en specifik diaspora kan därför vara att stärka en nationalstat. I detta finner vi som synes ytterligare en paradox (och ännu ett

³² Inhemska frågor i bemärkelsen att de rör det faktiska/upplevda ursprungslandet.

³³ Emanuelsson (2005), s. 59ff.

³⁴ Keck & Sikkink (1998): *Activists Beyond Borders*, s. 36f.

³⁵ Scholte (2000), kap. 7, Keck & Sikkink (1998), s. 29 & Dudley (2002), s. 173

³⁶ Cohen (1997), s. 169

³⁷ Scholte (2000), s. 171

³⁸ Emanuelsson (2005), s. 46ff.

³⁹ Bernal (2006), s. 163

⁴⁰ Orjuela (2008), s. 450

tydligt tecken på diasporafenomenets komplexitet) i att diasporor alltså kan verka bortom nationalstaten och på så sätt bidra till dess minskade roll, samtidigt som de många gånger arbetar utifrån en nationalistisk önskan om att återuppbygga, skapa, frige eller förena sin ursprungliga nationalstat. Detta exempel utmanar också den gängse uppfattningen om att nationalism och globalism skulle vara två motsatta och oförenliga fenomen.⁴¹ Det visar också på att globaliseringen inte har inneburit slutet på kollektiv identitet, känslan av nationstillhörighet eller nationell solidaritet.⁴²

4.4 Ny syn på migranter

Under stora delar av 1970- och 1980-talet sågs migration som något odelat negativt, som ett tecken på utvecklingsländers misslyckade försök att generera hållbar utveckling. Migration sågs som en ond cirkel av underutveckling där underutveckling bidrog till migration och migration till underutveckling.⁴³ Migranterna själva sågs följaktligen enbart som offer för globalisering eller som humanitära problem. De sågs som begränsade till att antingen tvingas stanna och anpassa sig till sitt nya värdland eller att återvända till ursprungslandet.⁴⁴

En tendens under senare år har emellertid varit att uppmärksamma den internationella migrationens möjligheter och att se migranter som aktörer med stor potential att bidra till, och till och med gå i första ledet för, politisk innovation och social förändring. Forskare och politiker har nu börjat inse att migranter inte måste återvända för att bidra till utveckling.⁴⁵ Att denna mer positiva inställning till migranter som transnationella aktörer så sakteliga kan skönjas i studier av migration bottnar till stor del i de ofta tillhörande remitteringsflödena. Med remitteringar avses här inte bara de finansiella utan kanske framförallt det som Faist benämner som *sociala remitteringar*. Denna form av internationella flöden omfattar icke-materiella företeelser som idéer, kunskap och information.⁴⁶ Till skillnad från de finansiella remitteringarna rör det sig här mer om ett utbyte där flödet även går från hemlandet till migranterna/diasporan. Idéer och information om mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet utbyts och diskuteras. Det är med dessa remitteringar som lokalt möter globalt och idéer kring universella värderingar sprids. Migranter kan bidra med ett transnationellt perspektiv på nationella frågor, intressen och identiteter och därigenom stödja eller utmana staters territoriella utseende eller politiska ledning. Faist ser därför diasporors sociala remitteringar i form av föreställningar och idéer kring demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter och självstyre som det mest framträdande hotet mot statliga intressen.⁴⁷ Jag hävdar därför mot bakgrund av detta att migranter ofta befinner sig i globaliseringens centrum, vilket strider mot den gängse synen på migranter och flyktingar som människor längst ut i globaliseringens och samhällets ytterkanter och marginaler. De bör därför ges ökad uppmärksamhet och i högsta grad ses som aktiva aktörer och potentiella skapare av social och politisk förändring.

Det är detta analytiska ramverk av diasporor som potentiella politiska entreprenörer och aktörer som denna studie har som utgångspunkt. Detta sagt utan att på något sätt

⁴¹ Emanuelsson (2005), s. 209ff.

⁴² Bernal (2006), s. 175 & Scholte (2000), s. 172 & 182

⁴³ Faist (2008), s. 22ff.

⁴⁴ Emanuelsson (2005), s. 44

⁴⁵ Faist (2008), s. 26 & Bernal (2006), s. 163

⁴⁶ Faist (2008), s. 22 & 27

⁴⁷ Ibid, s. 34ff.

förneka eller förringa de många kända problem och personliga tragedier som är kopplade till mycket av dagens internationella migration.

5. Politiska diasporor

Det tåls att påpekas att de politiska diaspororna skiljer sig avsevärt från fall till fall beträffande funktioner, potential, metoder och sammansättning. Det därför är viktigt att anlägga ett kontextuellt angreppssätt i studiet av en specifik diasporas potential som politisk aktör.

I detta kapitel väljer jag emellertid att mer generellt studera diasporors unika egenskaper och deras betydelse för politisk aktivism. Jag väljer att se politiska diasporor som transnationella civilsamhällen och gränsöverskridande politiska nätverk. Keck och Sikkink ser en rad olika former av transnationella nätverk, exempelvis ekonomiska, vetenskapliga och politiska.⁴⁸ De sistnämnda, de transnationella politiska aktivistnätverken och teorier kring deras roller, potential och metoder låter sig med fördel appliceras på fenomenet politiska diasporor och diasporanätverk. Politiska diasporanätverk omfattas av Keck och Sikkinks definition av transnationella aktivistnätverk:

A transnational advocacy network includes those relevant actors working internationally on an issue, who are bound together by shared values, a common discourse, and dense exchanges of information and services.⁴⁹

Dessa nätverk kan också i en bredare definition jämföras med politiska utrymmen inom vilka diasporaaktörer bedriver ett nära, transnationellt baserat, samarbete med olika aktörer för ett gemensamt politiskt mål. Dessa samarbetspartners består ofta av NGO:s/INGO:s, politiska aktivister av olika nationell tillhörighet, media, stiftelser med flera.⁵⁰ Nätverken sträcker sig dessutom ofta enda in i diasporornas ursprungsländer.⁵¹ Jag hävdar således att diasporor både kan ses som transnationella politiska aktivistnätverk i sig själva och som *en del* av sådana nätverk.⁵² I nästa avsnitt går jag närmare in på vilka metoder dessa nätverk använder sig av i sitt transnationella arbete.

Diasporor kan arbeta för en rad olika politiska mål i ursprungslandet. En del diasporor sympatiserar både med sitt ursprungsland och dess styre och arbetar således för att stödja den sittande regeringen, medan andra diasporor endast sympatiserar med ursprungslandet och har för avsikt att störta landets sittande regim.⁵³ I en del fall försöker ursprungslandets regering underlätta för diasporan genom att på olika sätt stödja dess arbete, samtidigt som en del regeringar gör allt i sin makt för att sabotera för landets diaspora. På samma sätt kan det finnas såväl samarbete som konflikter mellan diasporan och ursprungslandets politiska opposition.⁵⁴ Det kommer emellertid framgå

⁴⁸ Keck & Sikkink (1998), s. 1 & 30

⁴⁹ Ibid, s. 2

⁵⁰ Ibid, s. 3ff.

⁵¹ Faist (2008), s. 31f.

⁵² Samtidigt som NGO:s och media också kan vara delar av en diaspora, något som jag kommer ge mer utförliga praktiska exempel på i senare kapitel

⁵³ Wiberg (2007), s. 45

⁵⁴ Emanuelsson (2005), s. 55

allt tydligare att denna uppsats i första hand fokuserar på diasporor som *motarbetar* regeringen i ursprungslandet.

Ovanstående genomgång ger en fingervisning om diasporafenomenets oerhörda komplexitet. Jag tillåter mig emellertid att dra den generella slutsatsen att vad som ger de politiska diaspororna ett unikt utgångsläge i såväl nationell som internationell politik är deras exklusiva position utom staten men inom nationen, något som kommer att bli än tydligare i de två nästkommande avsnitten.

5.1 Politiska diasporors arbetsätt och metoder

Politiskt aktiva diasporor försöker påverka den politiska utvecklingen i ursprungslandet både direkt och indirekt genom att influera politiska och kommersiella aktörer i värdlandet och omvärlden.⁵⁵ Sådan påverkan bedrivs genom: (1) Informationsspridning och informationsutbyte där det ställs krav på informationen att den ska vara korrekt, politiskt användbar och riktas dit den gör mest nytta, (2) användningen av politiska symboler och historier som kan vinna även långväga sympati och support, (3) vinna sympati och support hos mäktiga politiska (och kommersiella) aktörer, (4) att hålla mäktiga politiska (och kommersiella) aktörer ansvariga för tidigare uttalanden och löften.⁵⁶ Vilken eller vilka metoder en diaspora väljer att använda sig av beror på värdlandets karaktär, ursprungslandets karaktär samt på diasporan självt.⁵⁷

Kärnan i transnationella aktivistnätverks relationer och arbetsmetoder är emellertid informationsutbytet. Information sprids genom e-post, hemsidor, bloggar, telefonsamtal och fax, samt genom spridning av nyhetsbrev, flygblad, broschyrer och rapporter. Diasporanätverken anordnar seminarier, debatter, möten, hearings, konferenser, demonstrationer, kampanjer och kulturella evenemang för att nå ut till olika målgrupper. Målgrupperna omfattar förutom den breda allmänheten även olika aktörer inom civilsamhället och den politiska och kommersiella sektorn, som t.ex. NGO:s, politiska partier, fackföreningar, företag, andra diasporaorganisationer, media och liknande opinionsbildare.⁵⁸ Diasporan kan få ett betydande inflytande genom att fungera som en alternativ informationskälla och på så sätt samtidigt bidra till att bryta auktoritära regimers monopolställning över producerandet och spridandet av information. Möjligheterna till alternativ informations- och nyhetsförmedling har ökat dramatiskt med utvecklandet av ny kommunikationsteknologi, i synnerhet Internet. Sådan alternativ information kan t.ex. bestå av direkta vittnesutsagor från människor vars röster annars förblir tystade.⁵⁹ Diasporor kan således spela en viktig roll i att dokumentera och informera omvärlden om brott mot mänskliga rättigheter i ursprungslandet.⁶⁰

Dokumentation och informationsspridning kring brott mot mänskliga rättigheter kan kopplas till den diskussion jag förde i avsnitt 4.2 kring synen på statlig suveränitet och universella värderingar. Transnationella aktivistnätverk motsätter sig ofta den traditionella synen på statlig suveränitet. I universella deklARATIONER som FN:s

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Keck & Sikkink (1998), s. 16

⁵⁷ Wiberg (2007), s. 47

⁵⁸ Keck & Sikkink (1998), s. 2 & 18 & Emanuelsson (2005), s. 55

⁵⁹ Keck & Sikkink (1998), s. 19ff.

⁶⁰ Hill (2007): ”Defending Human Rights in the Horn of Africa: Opportunities for the Refugee Diaspoas”, in Johansson Dahre (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*, s. 56f.

deklaration om de mänskliga rättigheterna har sådana nätverk fått en politisk hävstång att använda i sin lobbyverksamhet gentemot politiska och kommersiella aktörer. Genom att åberopa en universell deklaration kan diasporanätverken sätta press på stater och internationella organ att vidta sanktioner och andra åtgärder mot ursprungslandets regering, alternativt att svartmåla och pressa transnationella företag att avsluta sin verksamhet i landet genom att informera deras potentiella kunder om övergreppen.⁶¹ Precis som Mohan och Zack-Williams påpekar kan det faktum att många diasporor dessutom har sina huvudfästen nära den internationella politiska maktens centrum i storstäder som London, Paris, New York och Washington ytterligare tänkas underlätta deras politiska lobbyverksamhet,⁶² även om jag personligen tror att det fysiska avståndet blir mindre och mindre viktigt i dessa sammanhang.

Faist noterar dessutom att diasporor har fungerat som medlare i olika konflikter i ursprungslandet, t.ex. i Sydafrika och Nigeria.⁶³ Vid konfliktlösning i hemlandet kan diasporan alltså initiera en förhandlingsprocess mellan två eller flera parter, t.ex. genom att på olika sätt stödja det interna civilsamhället.⁶⁴ Slutligen bör det även påpekas att en viktig del av diasporors arbete är den interna mobiliseringen. Denna sker företrädesvis genom utbildning, högtidsfiranden, seminarier och kampanjer.⁶⁵

För att sammanfatta kan man konstatera att diasporanätverk framförallt använder sig av två olika huvudtyper av arbetsmetoder; direkta och indirekta metoder. De indirekta metoderna omfattar påverkandet av aktörer i värdlandet och internationellt, deras politik, policy och förhållningssätt gentemot ursprungslandets ledning. De direkta metoderna omfattar i sin tur att sätta press på regimen i ursprungslandet eller att föra diskussioner med företrädare för den, att med folk i ursprungslandet upprätthålla kommunikation och flöden av sociala remitteringar i form av skapandet, spridandet och utbytet av information, värderingar, idéer, strategier och kunskap. Diasporan kan således direkt stödja hemlandets civilsamhälle, politiska partier och gräsrotter samt ge en mer korrekt politisk bild av hemlandet till beslutsfattare och kommersiella aktörer i omvärlden.⁶⁶ Detta leder oss till slutsatsen att diasporor inte enbart söker hjälp från andra aktörer utan även aktivt producerar egna politiska åtgärder och lösningar.

5.2 Politiska diasporor och auktoritära regimer

Jag ser i denna uppsats diasporor som en form av externa, transnationella civilsamhällen. Scholte definierar ett civilsamhälle som globalt (i fallet diasporor föredrar jag termen transnationellt då enbart enstaka diasporanätverk kan sägas agera på en verkligt global skala) om det uppfyller något av följande kriterier: (1) det behandlar transnationella frågor, (2) det använder sig av transnationell kommunikation, (3) det organiserar sig transnationellt, (4) det arbetar för transnationell solidaritet.⁶⁷ Samtliga av dagens diasporanätverk bör således kunna betecknas som transnationella civilsamhällen.

⁶¹ Emanuelsson (2005), s. 59 & Keck & Sikkink (1998), s. 16 & 36

⁶² Mohan & Zack-Williams (2002): 'Globalisation From Below: Conceptualising the Role of the African Diasporas in Africa's Development', *Review of African Political Economy*, s. 231

⁶³ Faist (2008), s. 22

⁶⁴ Wiberg (2007), s. 46

⁶⁵ Emanuelsson (2005), s. 57

⁶⁶ Mohan & Zack-Williams (2002), s. 231

⁶⁷ Scholte (2000), s. 277f.

Även om diktaturer och odemokratiska samhällen kan vara mer eller mindre odemokratiska, kan endast demokratier skapa demokratiska (interna) civilsamhällen.⁶⁸ Avsaknaden av ett demokratiskt, dynamiskt internt civilsamhälle ökar behovet av ett externt sådant. I länder vars hemmaopinion är tystad eller kontrollerad kan diasporan fylla en oerhört viktig funktion i att kunna förmedla de idéer och den kritik som folk inte kan uttrycka eller framföra offentligt inom landets gränser.⁶⁹ De transnationella kanalerna för att uttrycka åsikter och hämta information kan således vara extra viktiga när de inhemska är blockerade. Ett transnationellt civilsamhälle kan erbjuda nytt politiskt utrymme för folk förtryckta av diktatur. Likaså kan bristen på möjligheter till inhemska politisk mobilisering stimulera uppkomsten av politiska diasporor och transnationella civilsamhällen.⁷⁰ De transnationella utrymmen mellan stater, som jag diskuterade i avsnitt 4.1, i vilka diasporor verkar, kan erbjuda utrymmen för sådan politisk mobilisering då de ligger bortom ursprungslandets övervakning, kontroll och censur.⁷¹

Auktoritära regimer som försöker isolera sin befolkning från omvärlden kan få allvarliga legitimitets- och trovärdighetsproblem om landets civilsamhälle i exil sprider alternativ information och avslöjar övergrepp.⁷² Diasporan kan förutom att rapportera missförhållanden även visa på att det rådande politiska läget varken är naturligt eller oundvikligt genom att informera landets befolkning om deras universella rättigheter och redogöra för möjliga alternativ och lösningar.⁷³ Detta återknyter till diskussionen i avsnitt 4.2 kring spridandet av universella rättigheter som en del av globaliseringsprocessen. Det visar hur transnationaliserande processer sprider och formar idéer kring t.ex. demokrati och mänskliga rättigheter. Diasporamedlemmar använder influenser och idéer från värdländerna och internationell politisk diskurs kring mobilisering, demokrati, mänskliga rättigheter, samhällsstyrning och politisk aktivism och formar dessa efter den nationella kontexten. Deras erfarenhet av demokratiska strukturer i värdlandet kan således utnyttjas och överföras till det inhemska civilsamhället.⁷⁴

När det kommer till diasporanätverkens indirekta arbetsmetoder följer de ofta ett mönster som Keck och Sikkink benämner som *bumerangmönstret* (se Figur 2). I ett sådant mönster vänder sig inhemska aktörer och grupper till externa aktörer som t.ex. ett transnationellt civilsamhälle med information om övergrepp och politiska krav. Dessa externa aktörer informerar och sätter press på det internationella samfundet bestående av stater och internationella organisationer som i sin tur sätter press och ställer krav om förändring på den auktoritära regimen i fråga. Behovet av extern hjälp enligt bumerangmönstret uppstår när kanalerna mellan landets befolkning och ledning är blockerade, vilket de kan sägas vara i alla länder med en auktoritär regim.⁷⁵ Genom diasporanätverk kan således en i övrigt hårt kontrollerad och isolerad befolkning

⁶⁸ Yassin (2007): 'Ethiopian Advocacy Groups in USA after the May Elections-Lobbying the American Legislature', in Johansson Dahre (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*, s. 131. Det bör emellertid påpekas att det i den hänvisade källan inte framgår om endast interna civilsamhällen åsyftas eller även de externa, detta tillägg är min egen åsikt.

⁶⁹ Bernal (2006), s. 173

⁷⁰ Uhlin (2002), s. 159ff.

⁷¹ Bernal (2006), s. 166

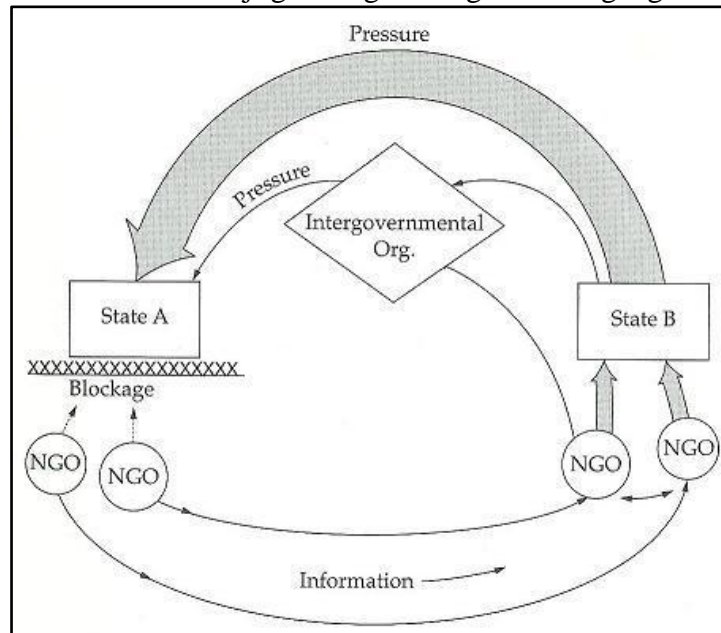
⁷² Ibid, s. 175

⁷³ Keck & Sikkink (1998), s. 19

⁷⁴ Cohen (1997), s. 172

⁷⁵ Keck & Sikkink (1998), s. 12f.

indirekt komma i kontakt med både det internationella samfundet och den egna regimen. Diasporan kan därför ses som en förtryckt befolknings länk till omvärlden. Att skapa sådan dialog med det internationella samfundet och/eller den sittande regimen (må vara indirekt genom diasporan) bör dessutom i sig ses som ett viktigt mål, då det är en avgörande grundsten för en möjlig fredlig lösning och övergång till demokrati.⁷⁶

Figur 2: Keck och Sikkinks bumerangmönster i vilket interna aktörer tvingas söka hjälp utanför landets gränser då kanalerna mellan folket och regeringen är blockerade.⁷⁷

5.3 Diasporaaktivism – förutsättningar, framgångsrecept och fallgropar

De faktorer som traditionellt har ansetts nödvändiga för att diasporors lobbyverksamhet ska vara effektiv är: (1) Diasporans storlek mätt i antal medlemmar och (2) diasporans tillgång till ekonomiska resurser. Framgångsreceptet för sådan lobbyverksamhet har alltså uppfattats vara en stor och ekonomiskt välförsedd diaspora.⁷⁸ Keck och Sikkink betonar i sin tur att transnationella politiska nätverk för att kunna vara framgångsrika bör ha ett gott anseende och en hög trovärdighet hos målgrupperna för sin lobbyverksamhet, ha ett stort antal medlemmar, bestå av starka kopplingar och pålitliga informationsflöden, samt ägna sig åt ett *utbyte* av information.⁷⁹

Sedan Kalla krigets slut har behovet av mänskliga rättigheter, demokrati och ”good governance” fått en allt större plats i diskussioner kring hållbar utveckling. Detta har inneburit att diasporor som redan på ett tidigt stadium ägnade sig åt att arbeta för demokrati och mänskliga rättigheter i sitt hemland har fått ökad politisk legitimitet och ett ökat ekonomiskt stöd från värdländer och internationella organisationer.

Diasporanätverk som bedriver, eller fram till relativt nyligen bedrev, viss väpnad kamp ses däremot på med ett större mått av misstänksamhet.⁸⁰

⁷⁶ Emanuelsson (2005), s. 61

⁷⁷ Bild från: Keck & Sikkink (1998), s. 13

⁷⁸ Oo (2006): 'Exit, Voice and Loyalty in Burma: The Role of Overseas Burmese in Democratizing Their Homeland', in Wilson (ed.): Myanmar's Long Road to National Reconciliation, s. 238

⁷⁹ Keck & Sikkink (1998), s. 28f.

⁸⁰ Emanuelsson (2005), s. 60

Som jag tidigare nämnt påverkas givetvis diasporors arbete av den politiska situationen i såväl värdland som ursprungsland. Ju mer demokratiskt värdlandet kan sägas vara desto större frihet åtnjuter diasporan att skapa ett politiskt utrymme för sitt arbete.⁸¹ Samtidigt försvåras i regel arbetet om ursprungslandets regim är särskilt auktoritär och repressiv. Bäst verkan har diasporans lobbyverksamhet hos stater och organisationer som bryr sig om sitt internationella (och/eller nationella) rykte.⁸² Beträffande diasporans egen sammansättning och organisation bör den vara demokratisk och transparent, samt inte innehålla avgörande splittringar längs linjer definierade av t.ex. etnicitet, klass och genus.⁸³

Slutligen kan det vara värt att påpeka att även om finansiellt och politiskt stöd samt ett erkännande från värdlandet kan vara avgörande för diasporamedlemmars möjlighet att engagera sig i ursprungslandets politik, är den blotta friheten att mobilisera, organisera och uttrycka sig ohindrat en stor fördel i deras transnationella arbete.⁸⁴

6. Politiska diasporanätverk och ny kommunikationsteknologi

Med begreppet ny kommunikationsteknologi åsyftas här dels ”ny” teknologi som Internet, mobiltelefoner och satellit-TV⁸⁵, dels omfattningen av användandet av olika former av kommunikationsteknologi. På senare år har tillgången till och användandet av sådan teknologi ökat dramatiskt. Även teknologins omfattning och användningsområden har vidgats kraftigt med ett ständigt ökande antal webbsidor, nya mobiltelefonsfunktioner och nya möjligheter till satellitbaserad kommunikation.⁸⁶ Detta har inneburit en stor förändring för möjligheterna till transnationella kontakter och kommunikation. Med ny kommunikationsteknologi förbättras utsikterna att kunna upprätta direkt, intensiv och daglig transnationell kommunikation avsevärt.⁸⁷

Den nya kommunikationsteknologin präglas av att den ofta är direkt och omedelbar och till skillnad mot tidigare kommunikationsmedium tillåter att dess användare kringgår journalistiska ”gate keepers”, filter eller andra mellanhänder i kommunikationen mellan sändare och mottagare, samt i spridandet och producerandet av material.⁸⁸ Just möjligheten till att *producera* och inte endast *konsumera* ett kommunikationsmedium (som t.ex. är fallet med televisionen) innebär en stor och viktig förändring. Kommunikationen är i användandet av exempelvis Internet inte längre enväga och handlar inte längre uteslutande om informationskonsumering utan erbjuder även ett utrymme för kreativitet och engagemang.⁸⁹

⁸¹ Wiberg (2007), s. 47

⁸² Keck & Sikkink (1998), s. 29

⁸³ Scholte (2000), s. 279f. & Uhlin (2002), s. 161

⁸⁴ Emanuelsson (2005), s. 54

⁸⁵ Ordet *ny* är givetvis relativt och dess relevans kan med rätta ifrågasättas då flera av dessa ”nya” teknologiska uppfinningar snart har ett par årtionden på nacken (även om de har utvecklats oerhört sedan införseln). Jag väljer emellertid att använda ordet *ny* i denna uppsats för att differentiera den kommunikationsteknologi som utvecklats under de senaste två årtiondena och som är tätt sammankopplad med globaliseringsprocessen.

⁸⁶ Hylland Eriksen (2007): *Globalization: The Key Concepts*, s. 72ff.

⁸⁷ Uhlin (2002), s. 159

⁸⁸ Hylland Eriksen (2007), s. 73 & Norris (2001): *Digital Divide: Civic Engagement, Information Poverty, and the Internet Worldwide*, s. 173

⁸⁹ Bernal (2006), s. 161ff.

6.1 Diasporanätverk och Internet

Som jag har varit inne på i tidigare avsnitt utgör Internet ett avgörande verktyg i diasporors transnationella arbete. Internets transnationella karaktär underlättar diasporanätverkens gränsöverskridande verksamhet.⁹⁰ Bernal hävdar att Internet är ett ultimatum för diasporaarbete:

I contend that the Internet is the quintessential diasporic medium, ideally suited to allowing migrants in diverse locations to connect, share information and analyses, and coordinate their activities.⁹¹

Internets fördelar som ett redskap för diasporaverksamhet ligger till stor del i att det i sig självt till mångt och mycket bygger på, förstärker och utökar sociala nätverk. Det vore fel att påstå att Internet raderar ut gränser, det bidrar snarare till att gränser ritas om så att diasporagrupper som tidigare ansågs ligga utanför nationens gränser nu är inkluderade i nationsbegreppet. Med ny kommunikationsmedia som Internet förs människor samman genom skapandet av nya kommunikationsutrymmen och diskursiva samhällen.⁹² Genom Internet kan nya virtuella utrymmen och samhällen formas.⁹³ Dessa utrymmen kan sägas ligga utanför staters räckvidd och kontroll⁹⁴ och därigenom korrelera, komplettera och/eller stärka de transnationella utrymmen jag diskuterade i avsnitt 4.1.

Att använda Internet som ett redskap vid kommunikation inom diasporanätverk medför en rad fördelar jämfört med traditionella metoder, däribland lägre kostnader, högre hastighet, större grad av anonymitet, bredare omfång och överbryggda avstånd.⁹⁵ Genom ny kommunikationsteknologi och då i synnerhet Internet kan diasporor överbrygga två typer av avstånd, nämligen det mellan medlemmar inom diasporan och det mellan diasporan och ursprungslandet.⁹⁶ Detta sammantaget gör Internet till ett effektivt verktyg för att mobilisera, organisera, uttrycka sig och påverka opinionen.⁹⁷ Jag hävdar att Internets fördelar till stor del kan kompensera för diasporanätverk som saknar många medlemmar och/eller stora ekonomiska resurser. Internet kan således utgöra ett brott mot den traditionella synen på vilka villkor som måste uppfyllas för att diasporors lobbyverksamhet ska vara effektiv.⁹⁸

Proteströrelser har tidigare fått lita till metoder som gatudemonstrationer och direktaktioner. Med Internet kan idéer, kritik och protester nu spridas elektroniskt. Internet ska dock inte ses som en fullständig ersättare till traditionella metoder utan snarare som ett komplement och det finns flera goda exempel på hur traditionella metoder har kombinerats med ny teknologi. De omfattande protesterna mot WTO-mötet i Seattle i november 1999, där människor runt hela världen kunde följa protester och demonstrationer genom regelbundna ”live-uppdateringar” på olika webbsidor är ett sådant exempel. Andra exempel på hur dessa olika metoder har kombinerats inbegriper

⁹⁰ Norris (2001), s. 191

⁹¹ Bernal (2006), s. 175

⁹² Ibid, s. 163ff.

⁹³ Zarni (2000): 'Resistance and Cybercommunities: The Internet and the Free Burma Movement', in De Vaney, Gance & Ma (eds.): Digital Communications and New Coalitions Around The World, s. 6ff.

⁹⁴ Emanuelsson (2005), s. 56

⁹⁵ Norris (2001), s. 172

⁹⁶ Bernal (2006), s. 175

⁹⁷ Norris (2001), s. 172

⁹⁸ Se även avsnitt 5.4

anti-landminekampanjen i mitten till slutet av 90-talet och antiglobaliseringsprotesterna mot Världsbanken och IMF i Prag i december 1999.⁹⁹

Enligt Norris är Internet ett utmärkt hjälpmedel för transnationella nätverk att mobilisera organisationer, aktivister och medlemmar genom att skicka ut uppmaningar, nyhetsbrev och e-mail. Det kan användas för att söka ekonomiskt stöd och nya anhängare samt till att genom egna hemsidor eller traditionell nyhetsmedia framföra sitt budskap och sina åsikter. Norris beskriver nätverkens användning av Internet som något långt utöver den enbart passiva läsningen av webbsidor. Det kan röra sig om att ansluta grupper och individer till olika nätverk, läsa nyhetsbrev, skicka e-mail till beslutsfattare, sprida och underteckna elektroniska namnlistor, få information om kommande aktiviteter, aktioner och demonstrationer, dela med sig av strategier och erfarenheter kring olika protestaktioner, skriva nyheter på organisationers webbsidor samt delta i onlinebaserade diskussioner.¹⁰⁰ Att diasporanätverk kan sprida erfarenheter kring sina strategier och kampanjer kan influera andra nätverk och givetvis leda till att de själva blir inspirerade av andra diasporor.¹⁰¹

Scholte är i sin tur inne på samma linje när han beskriver Internet som en möjlighet för oöverträffade nivåer av informationsspridning, nya diskussionskanaler och en möjlighet för rörelser, nätverk och organisationer att nå helt nya grupper av potentiella anhängare.¹⁰²

Internet kan genom sin kreativa karaktär även bemyndiga medlemmar av diasporanätverk. Alla med tillgång till en dator och en internetuppkoppling kan snabbt bli publicister. Utan att behöva ha någon speciell utbildning eller yrke kan diasporamedlemmar tack vare Internet bli framstående skribenter, poeter, bloggare, tyckare och opinionsbildare.¹⁰³

I avsnitt 5.1 slog jag fast att informationsutbyte är en grundsten i transnationella aktivistnätverks olika relationer. Med ny kommunikationsteknologi har möjligheterna för sådant informationsutbyte ökat avsevärt.¹⁰⁴ Just *utbytet* av sådan information underlättas av att den nya kommunikationsteknologin numer möjliggör att fler individer och grupper, utan mellanhänder, även kan producera information istället för att endast passivt konsumera den. Detta innebär att det nu finns hopp om att civilsamhällen, såväl nationella som transnationella, ska kunna näras och mobiliseras genom den nya digitala teknologin. Med Internet uppstår nya möjligheter till kommunikation och informationsutbyte inom civilsamhällen.¹⁰⁵ I en sådan miljö menar Norris att:

...a culture is provided that is particularly conducive for alternative social movements, fringe parties from the libertarians to the Greens, and

⁹⁹ Norris (2001), s. 172

¹⁰⁰ Ibid, s. 186f.

¹⁰¹ Danitz & Strobel (2001): 'Networking Dissent: Cyber Activists Use the Internet to Promote Democracy in Burma', in Arquilla & Ronfeldt (eds.): *Networks and Netwars: The Future of Terror, Crime, and Militancy*, s. 160

¹⁰² Scholte (2000), s. 275

¹⁰³ Auld (2007): 'Shape-Shifting Mediascapes: Social Change and Diasporic Media Online', in Johansson Dahre (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*, s. 189 & Bernal (2006), s. 170

¹⁰⁴ Keck & Sikkink (1998), s. 21

¹⁰⁵ Norris (2001), s. 171

transnational advocacy networks seeking to organize and mobilize dispersed groups for collective action.¹⁰⁶

Internet har med andra ord potential att fungera som en arena för civilt engagemang och aktivism. Det kan även erbjuda ett relativt säkert utrymme för utvecklandet av idéer, perspektiv och kritik, samt ett experimenterande med gränsöverskridande dialog mellan olika grupper (såväl mellan åsiktsmotståndare som likasinnade).¹⁰⁷ Detta är egenskaper som är särskilt viktiga för diasporagrupper som arbetar i opposition mot auktoritära regimer i ursprungslandet.

6.2 Internet som ett verktyg för demokrati

Internet har stor potential att bidra till politiska förändringar genom att ge röst åt människor på gräsrotsnivå som annars är exkluderade från beslutsfattandet.¹⁰⁸ Denna möjlighet till politisk förändring ställs på sin spets när transnationella nätverk och civilsamhällen arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter i auktoritärt styrda stater. Skapandet av virtuella utrymmen kan fungera som en plattform för sådant arbete och bidrar med politiskt utrymme. Internets relativt stora frihet till informationsutbyte underlättar politisk debatt och uttryckandet av kritiska röster mot repressiva regimer samt bidrar till att stärka mänskliga rättigheter.¹⁰⁹ Det är troligen dessa faktorer som ligger bakom att Världsbanken har benämnt Internet som det kraftfullaste demokratiseringsredskap som någonsin har upfunnits.¹¹⁰

Auktoritära och repressiva regimer försöker ofta konsolidera sin makt genom att isolera landet, avskärma sin befolkning från omvärlden och hindra transnationellt (och nationellt) informationsutbyte som kan användas för att bestrida regimens propaganda. Internet kan mot bakgrund av dess potential som kanal för informationsutbyte, mobilisering och organisering utgöra ett brott mot denna isolering och ett potentiellt hot mot det odemokratiska styret.¹¹¹

Den nya kommunikationsteknologin spelar en viktigare roll i demokratiarbetet i auktoritära stater då det inhemska civilsamhället och nyhetsmedierna ofta är strikt kontrollerade eller försvagade.¹¹² Internet är svårare för regimer att övervaka än många traditionella kommunikationsmedium som t.ex. TV-sändningar, vilket gör det mer lämpligt som kanal för känsliga åsikter, uppgifter och information.¹¹³ Samtidigt underlättar ny kommunikationsteknologi, som Internet och satellitkommunikation, för de självständiga tidningar, radio- och TV-stationer som eventuellt finns i, eller jobbar mot auktoritära länder genom att minska kostnaderna och svårigheterna med att bedriva traditionell journalistik med tryckning av lösnummer och traditionella TV-sändningar. Att lyckas upprätta sådan oberoende nyhetsmedia är av stor vikt för möjligheten att initiera en lyckad demokratiseringsprocess.¹¹⁴

¹⁰⁶ Ibid, s. 191

¹⁰⁷ Bernal (2006), s. 167ff.

¹⁰⁸ Ibid, s. 165

¹⁰⁹ Norris (2001), s. 100f.

¹¹⁰ Citerade i Bernal (2006), s. 176

¹¹¹ Hachigian (2002): 'The Internet and Power in One-Party East Asian States', The Washington Quarterly, s. 41

¹¹² Norris (2001), s. 100 & Uhlin (2002), s. 160

¹¹³ Norris (2001), s. 100

¹¹⁴ Ibid, s. 173

Diskussionen om vikten av ett informationsutbyte belyser att det inte enbart rör sig om ett behov av att nå ut till befolkningen med alternativ information som kan bestrida regeringspropagandan, utan också vikten av att information kan spridas ut ur landet. För att kunna få gehör för sina krav och lyckas med sin lobbyverksamhet måste de politiska diasporanätverken kunna visa på den aktuella regimen brott mot mänskliga rättigheter. Vikten av att nå ut med information och vittnesmål från en isolerad diktatur kan inte överskattas. Som exempel kan nämnas hur TV-bilderna på hur den kinesiska regimen med våld lät slå ner protesterna på Himmelska fridens torg 1989, på ett avgörande sätt skadade regimen rykte såväl internationellt som inom Kina.¹¹⁵

Som framgår av det kinesiska exemplet ovan är det inte bara frågan om hur spridning av information kan påverka den internationella opinionen utan även den inhemska befolkningens åsikter. I slutna diktaturer är inte sällan kommunikationsmöjligheterna mellan invånare inom landets gränser blockerade och även här kan Internet (ofta genom diasporanätverk och exilorganisationers hjälp) bidra till en förbättrad informationstillgång, kommunikation, samordning och mobilisering. När hemmaopinionen är tystad eller kontrollerad fyller således diasporan genom Internet en extra viktig funktion.¹¹⁶

Uppkomsten av ny kommunikationsteknologi såsom Internet har ställt många auktoritära regimer inför ett svårt dilemma. I en allt mer sammanflätad och teknologiberoende värld har behovet av kommunikationsteknologi inom de flesta samhällssektorer blivit avgörande för länders möjlighet att generera ekonomisk och social utveckling. Samtidigt är auktoritära regimer smärtsamt medvetna om att deras tid vid makten kan vara räknad om den nya kommunikationsteknologin tillåts.¹¹⁷ En del mer eller mindre odemokratiska regimer, däribland Malaysias, har därför valt att lägga på förbud, censur och kontroll över ny kommunikationsteknologi samtidigt som de traditionella nyhetsmedierna hålls fortsatt reglerade.¹¹⁸ Att auktoritära regimer tvingas ge upp sådant politiskt utrymme får ses som ett stort framsteg i arbetet för demokrati.

Precis som Norris påpekar kan även auktoritära regimer utnyttja den nya kommunikationsteknologin för att stärka sin makt, bl.a. genom att sprida propaganda över Internet.¹¹⁹ Representanter för auktoritära regimer, t.ex. den i Eritrea¹²⁰ och den i Burma¹²¹, har i flera fall konstaterats skriva under pseudonym i olika onlinebaserade diskussionsforum och på så sätt framfört regimen åsikter, synpunkter, synsätt och tolkningar. Jag vill emellertid, i likhet med en del andra,¹²² hävda att detta kan vara en viktig inledning på en fredlig dialog mellan olika parter, en förutsättning för framtida demokrati i landet. Precis som jag nämnde i avsnitt 5.2 bör även själva upprättandet av en dialog ses som ett viktigt mål i sig, i synnerhet i stater där regimen under lång tid har styrt dolt i dunkel och oåtkomlig för kritik.

Det bör konstateras att Internet och annan ny kommunikationsteknologi fortfarande är ett relativt nya fenomen och att deras långsiktiga demokratiseringseffekter ännu är svåra

¹¹⁵ Danitz & Strobel (2001), s. 132

¹¹⁶ Bernal (2006), s. 173

¹¹⁷ Danitz & Strobel (2001), s. 133

¹¹⁸ Uhlin (2002), s. 160

¹¹⁹ Norris (2001), s. 101

¹²⁰ Bernal (2006), s. 173

¹²¹ Danitz & Strobel (2001), s. 138

¹²² Se t.ex. Danitz & Strobel (2001), s. 136

att fastslå.¹²³ Jag vill emellertid, för att belysa min uppfattning om Internets demokratiseringspotential, avsluta avsnittet med Zarnis syn på Internet som ett möjligt redskap i transnationellt arbete för demokrati:

...the Internet... provides a rich new space for democratic activists to join in solidarity and plan resistive activities, where many small spiders can spin a powerful web.¹²⁴

6.3 Internets begränsningar

I detta avsnitt presenterar jag några av Internets begränsningar när det kommer till dess potential som ett redskap i arbetet för demokrati. Det bör inte ses som ett försök till att ge en heltäckande bild utan snarare ett axplock av den kritik som riktats mot Internets demokratiseringspotential.

Den kanske största och mest relevanta begränsningen för Internets potential är den ännu väldigt begränsade tillgången i framförallt utvecklingsländerna. En dator och en internetanslutning kan tyckas vara små förhandskrav men faktum är att en majoritet av världens befolkning står utan dessa förutsättningar. De är fortfarande att betrakta som ett privilegium för de med tillgång och det kommer troligen att ta många generationer att uppnå något som ens liknar en global tillgång till dagens moderna kommunikationsteknologi.¹²⁵ I diskussionen kring tillgångsproblemet bör det emellertid även nämnas att Internet och andra nya kommunikationsteknologier påverkar i flera led. Många fler än de med direkt tillgång i form av en hemdator eller transistorradio berörs av de onlinebaserade aktiviteterna och den information som sprids genom t.ex. Internet och satellitsänd radio. Information vandrar från mun till mun och har man inte en egen radio kanske man väljer att samlas och lyssna på grannens.¹²⁶ Det är dessutom vanligt att folk utan egen dator eller internetuppkoppling utnyttjar gratis Internetanvändning på offentliga platser som universitet och bibliotek,¹²⁷ eller väljer att då och då betala en summa pengar för att få utnyttja datorerna på internetcaféer. Detta belyser att tillgångsproblemet är mer komplext än det till en början kan framstå. Problemet är dock ytterst verkligt och de med direkt tillgång till en dator med internetuppkoppling har ofta betydligt större möjlighet att producera information och utnyttja dess fulla potential.

Beträffande diasporamedlemmars tillgång till datorer med internetanslutning är sådana möjligheter ofta större i värdländer i den industrialiserade delen av världen där många diasporanätverk har sina centrum. Framförallt är migranternas möjlighet till fri användning av Internet ofta större i de nya värdländerna jämfört med ursprungslandet om detta styrs av en auktoritär regim.

Det har även höjts varningens röster för att koncentrera sig alltför mycket på en kommunikationskälla, företrädesvis Internet.¹²⁸ Dels har olika kommunikationsteknologier olika fördelar som kan och bör kombineras och dels, som jag var inne på i avsnitt 6.1, har de traditionella metoderna för proteströrelser och

¹²³ Norris (2001), s. 190

¹²⁴ Zarni (2000), s. 13

¹²⁵ Scholte (2000), s. 276

¹²⁶ Bernal (2006), s. 165 & Dudley (2002), s. 170

¹²⁷ Danitz & Strobel (2001), s. 158f.

¹²⁸ Ibid, s. 162f.

aktivistgrupper på intet sätt spelat ut sin roll. Internet bör inte ersätta dessa vägar och metoder utan endast fungera som ett kraftfullt och viktigt komplement.¹²⁹

En annan relevant kritisk åsikt är den rörande Internets förmåga att nå ut till de i störst behov av information. Enligt detta synsätt bidrar endast Internet med att stärka de redan aktiva och informerade röster istället för att nå ut till nya ”inaktiva” grupper. En sådan utveckling skulle kunna leda till en alarmerande ökad social stratifiering.¹³⁰ Det bör i detta sammanhang likväl observeras att Internet ändå är mer decentraliserat, participatoriskt, inkluderande, oreglerat och jämlikt än många traditionella typer av media och kommunikationsteknologier.¹³¹

7. Teoretiskt ramverk

Mot bakgrund av diskussionen i kapitel 3-6 summerar och formulerar jag i detta kapitel denna uppsats teoretiska ramverk. Jag använder mig av en bred och flytande definition av begreppet diasporor, omfattandes alla de som på ett eller annat sätt känner nationell tillhörighet till ett geografiskt avlägset, tänkt eller faktiskt, ursprungsland. I en ännu bredare bemärkelse använder jag begreppet *diasporanätverk* som även innehåller till diasporan tätt sammanlänkade aktörer och som ofta sträcker sig ända in i ursprungslandet. Diasporor och globalisering ses i denna studie som två olika men tätt sammanlänkade fenomen som delar ett flertal gemensamma karaktärer, däribland att de båda tenderar att forma multipla identiteter.

Jag har som utgångspunkt att migranter inte endast bör ses som passiva offer för globalisering utan även kan dra nytta av globaliseringsrelaterade fenomen för olika ändamål. Migranter ses här som potentiella politiska entreprenörer och aktörer som kan bilda komplexa diasporanätverk med potential att, både direkt och indirekt, påverka den politiska situationen i ursprungslandet. Diasporor ses i sin tur som externa civilsamhällen som verkar i transnationella utrymmen, till stor del bortom ursprungsstatens kontroll. Diasporanätverk kan dessutom vara med och utmana auktoritära regimer i ursprungslandet och på så sätt komplettera den inhemska oppositionen.

Den nya kommunikationsteknologin och då framförallt Internet betraktas som ett potentiellt slagkraftigt verktyg i diasporors oppositionsarbete gentemot auktoritära och repressiva regimer. Internet erbjuder enligt detta synsätt en rad olika onlinebaserade metoder och strategier som är relevanta för diasporanätverks arbete för demokrati. Jag ser informationsutbyte som en grundsten i diasporors transnationella politiska arbete i vilket Internet således kan utgöra ett kraftfullt komplement till andra demokratiseringsverktyg. Informationsutbytet kan ske i form av sociala remitteringar och har potential att bidra till politisk och social förändring i ursprungslandet. Sammantaget hävdar jag att diasporor genom att utnyttja det politiska utrymmet i värdländerna, med hjälp av ny kommunikationsteknologi, kan fylla en viktig funktion när det inhemska civilsamhället är förtryckt och hemmaopinionen är tystad.

¹²⁹ Ibid, s. 131

¹³⁰ Norris (2001), s. 174f. & 192 & Danitz & Strobel (2001), s. 166

¹³¹ Bernal (2006), s. 165

8. Uppkomsten av en burmesisk diaspora

Den burmesiska nutidshistorian är präglad av politisk oro, instabilitet, diktatur och förtryck. Årtionden av auktoritärt militärstyre har avlöst varandra och skjutit ett en gång utvecklingsspirande land i sank genom onda spiraler av isolering och underutveckling.

Burma¹³² blev självständigt från det brittiska imperiet år 1948, inräknat en kortare tid av japanskt styre under Andra världskriget, varpå allmänna val hölls första gången 1951.¹³³ Efter ett par politiskt oroliga år grep general Ne Win makten i en militärkupp 1962. Detta innebar slutet på en kort period av burmesisk demokrati och starktskottet för en lång era av despotisk militärdiktatur.¹³⁴ Ne Win inledde vad han kallade *den burmesiska vägen till socialism* och isolerade landet och dess befolkning från omvärlden. Genom undermålig ekonomisk och social politik kördes Burma på kort tid i botten av den nya militärjuntan.¹³⁵ Det politiska förtrycket ökade gradvis och statlig censur och kontroll av alla publikationer infördes.¹³⁶ Underrättsjagarna jagade och fängslade politiska dissidenter samtidigt som armén begick fruktansvärda övergrepp mot många av landets etniska minoriteter i gränsområdena, allt för att hålla befolkningen i ett järngrepp. Flera etniska minoriteter valde att ta till vapen i den upptrappade kampen mot militärjuntan.¹³⁷

Det var under detta ytterst spända politiska klimat som den första vågen av emigranter lämnade landet. I huvudsak var det akademiker och intellektuella som lämnade Burma för framförallt länder i det så kallade Väst. Dessa emigranter beviljades enkel resa ut ur landet med ett förbud att någonsin återvända.¹³⁸ En andra våg av emigranter följde på det upptrappade kriget i gränsområdena då tusentals människor från etniska grupper som Karen, Shan, Kachin, Karenni och Mon tvingades fly till Burmas grannländer. Väl där valde ett flertal att fortsätta till Europa, USA och Australien.¹³⁹

Protester mot militärregimen växte i styrka i Burma och nådde sin kulmen i augusti 1988.¹⁴⁰ Militären slog brutalt ner protesterna i ett blodbad som slutade med uppskattningsvis 3 000 döda. De nedslagna protesterna och militärens jakt på de som deltog i dessa föranledde ytterligare en våg av migration från Burma, främst bestående av studenter. Dessa försökte till en början ta till vapen och ansluta till de etniska gerillagrupperna i gränsområdena, men flertalet övergav efter hand tanken på väpnad kamp och försatte sig i exil, antingen i grannländer som Thailand och Indien eller i mer avlägsna länder som t.ex. USA, Australien, Storbritannien och Norge.¹⁴¹ I de nya

¹³² Landets officiella namn är sedan 1989 Union of Myanmar (eller kort och gott Myanmar). Detta namnbyte är emellertid kontroversiellt då det iscensattes av militärjuntan. Namnet Burma (som i sig inte är fritt från kontrovers då det är det namn briter använde om landet under kolonialtiden) har därför fortsatt att användas av majoriteten av oppositionen i och utanför landet och det är även detta namn som används av Svenska Utrikesdepartementet (om än ofta följt av Myanmar inom parentes). Jag har därför valt att använda just *Burma* i denna uppsats.

¹³³ Olson (1995): Burma: Den Gäckande Påfågeln: En resa i det förflutna, nuet och en möjlig framtid, s. 65ff.

¹³⁴ Fink (2001), s. 29ff.

¹³⁵ Len & Alvin (2007): Burma/Myanmar's Ailments: Searching for the Right Remedy, s. 13f.

¹³⁶ Fink (2001), s. 34f.

¹³⁷ Olson (1995), s. 83ff.

¹³⁸ Oo (2006), s. 239

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Fink (2001), s. 50ff.

¹⁴¹ Oo (2006), s. 239 & Zarni (2000), s. 2f.

världänderna anslöt exilburmeserna till den redan existerande burmesiska diasporan inom vilken det första demokratiengagerade nätverket startades i USA så tidigt som 1987. Redan under slutet av 80-talet skapades således ett burmesiskt diasporanätverk som arbetade i exil för demokrati i Burma. I detta arbete kom de också att komma i kontakt med olika organisationer, myndigheter och aktivister i de nya världänderna.¹⁴²

Något överraskande valde Ne Win i protesternas efterspel att lämna över makten till andra generaler inom militärjuntan. Militären bildade också den nya juntan "State Law and Order Restoration Council" (SLORC), som kom att styra landet och som annonserade att ett val skulle hållas två år senare, 1990. Daw Aung San Suu Kyi, dotter till landets frihetskämp Aung San, kom att leda det största oppositionspartiet som på allvar skulle utmana SLORC i det kommande valet. Partiet som går under namnet National League for Democracy (NLD) gick till val på att göra Burma till en verkligt demokratisk och fredlig stat. NLD kom att vinna en jordskredsseger i valet, men trots tidigare löften om att följa valresultatet vägrade SLORC att överlämna makten.¹⁴³

Militärstyret kom således att fortsätta. Daw Aung San Suu Kyi sattes i husarrest och flertalet av övriga i valet valda ledamöter fängslades. De ledamöter som lyckades undkomma militären tvingades att fly till den thailändska gränsen och bildade där en alternativ regering i exil vid namn "The National Coalition Government of the Union of Burma" (NCGUB).¹⁴⁴ SLORC fortsatte samtidigt att trakassera oppositionella och 1996 slogs nya protester ner. Samtidigt försökte militärjuntan visa upp en mjukare bild utåt och som i ett led av detta bytte SLORC 1997 namn till State Peace and Development Council (SPDC). Någon faktisk förändring gick emellertid inte att märka av och i rädsla över att förlora makten utökades armén till att omfatta hela 400 000 soldater år 1999.¹⁴⁵

Efter några år av vad som skulle kunna liknas vid ett dödläge av fortsatt förtryck i början av 2000-talet blossade så åter kraftfulla protester upp under sommaren 2007. Kraftigt höjda bränslepriser blev gnistan som fick protesterna att sprida sig över hela landet. Ledda av buddhistmunkar och nunnor demonstrerade hundratusentals människor runt om i Burma i vad som skulle komma att kallas Saffransrevolutionen. Protesterna kulminerade i september och slogs sedan, som så många gånger förr, brutalt ner av SPDC.¹⁴⁶ De protestorganisatörer och demonstranter som inte dödades eller fängslades bildade en ny våg av politiska flyktingar som tvingades fly landet och ansluta till den burmesiska diasporan. Precis som många av deras föregångare utsattes de för stora prövningar på den thailändska sidan av gränsen då majoriteten inte gavs flyktingstatus utan istället tvingades söka asyl i ett tredje land, företrädesvis i USA och Europa.¹⁴⁷

Livet i Burma har nu återgått till vardag, en vardag av fortsatt militärdiktatur, rädsla och förtryck. Konflikter och sprickor existerar alltså mellan olika etniska och religiösa grupper i landet. I ett försök att ytterligare försvaga en enad opposition underblåser

¹⁴² Zarni (2000), s. 3

¹⁴³ Fink (2001), s. 62ff.

¹⁴⁴ Ibid, s. 70

¹⁴⁵ Ibid, s. 77 & 91ff.

¹⁴⁶ Kingston (2008): 'Burma's Despair', *Critical Asian Studies*, s. 6ff. & Lorch (2008): 'Stopgap or Change Agent? The Role of Burma's Civil Society after the Crackdown', *Internationales Asien Forum. International Quarterly for Asian Studies*, s. 21ff.

¹⁴⁷ Mailkorrespondens med en av de ledande organisatörerna bakom Saffransrevolutionen som nu befinner sig i exil i Frankrike (2008)

militärjuntan sådana konflikter genom att skapa och spela på skillnader och meningsskiljaktigheter som många gånger i själva verket inte existerar.¹⁴⁸

All media och informationsspridning är fortsatt kraftigt censurerad av SPDC. Transparensen är därför mycket låg och internationell, såväl som inhemsk, media har länge fått bygga sin nyhetsrapportering från landet på spekulationer och rykten. Den inskränkta yttrandefriheten har tvingat många oberoende tidningar att flytta sin verksamhet utomlands. Samtidigt är Burma det minst teknologiskt utvecklade ASEAN-landet med en begränsad tillgång till datorer, internetuppkoppling och telefoner. Militärjuntan har emellertid försökt öka landets tillgång till ny kommunikationsteknologi under senare år¹⁴⁹ och organisationen All Burma I.T Students' Union (ABITSU) uppskattar att det idag finns ca 50 000 internetanvändare i Burma.¹⁵⁰ Trots förbud har det på senare år även skett en kraftig ökning av innehavet av parabolantennor i landet och mer än en miljon hushåll har nu tillgång till parabol.¹⁵¹ Oavsett dessa små framsteg förblir Burma ett av världens mest censurerade länder.¹⁵² Censuren, isoleringen och propagandan är alla viktiga komponenter i SPDC:s försök att övertyga och inbilla landets befolkning att Burma blomstrar av välstånd.¹⁵³

I detta klimat är givetvis utrymmet för landets interna civilsamhälle ytterst begränsat. Även om det finns lokala grupper och aktörer inom det burmesiska civilsamhället är de övervägande opolitiska. Det bör dock påpekas att dessa grupper snabbt kan vändas till att bli politiskt engagerade, något som inträffat under de stora protesterna i landet.¹⁵⁴ Störst möjlighet för ett civilt politiskt engagemang finns troligen i Burmas gränsområden där militärjuntans kontroll är svagare.¹⁵⁵ Allt som allt är det burmesiska civilsamhällets politiska inflytande dock mycket litet då kanalerna mellan landets befolkning och SPDC kan sägas vara blockerade. Civilsamhällets isolering måste brytas för att det ska ha möjlighet att utvidga sitt politiska utrymme i landet.¹⁵⁶

8.1 Dagens burmesiska diasporanätverk

Den burmesiska diasporan är väl spridd över stora delar av världen. Framförallt är det Burmas grannländer som Thailand, Indien och Bangladesh som har fått ta emot de största grupperna av burmesiska flyktingar. Stora flyktingläger längs gränserna bebos av framförallt etniska minoriteter som har tvingats fly strider och tvångsflyttningar på den burmesiska sidan av gränsen. Runt 156 000 burmeser beräknas bo i sådana flyktingläger längs den thailändska gränsen.¹⁵⁷ Förutom grannländerna har även ett antal länder i Väst t.ex. USA, Australien, Kanada, Storbritannien, Frankrike och Norge tagit emot politiska flyktingar från Burma, framförallt i samband med omfattande flyktingvågor efter de stora protesterna. USA är det land i Väst som har tagit emot överlägset flest burmeser, uppskattningsvis ca 50 000. Siffran kan verka hög men då ska

¹⁴⁸ Lorch (2008), s. 27

¹⁴⁹ Len & Alvin (2007), s. 74

¹⁵⁰ Mailintervju med Stanley, företrädare för ABITSU (December, 2008)

¹⁵¹ Reporters Without Borders (2008): 2008 Annual Report, s. 71

¹⁵² Krebs (2001): 'The Impact of the Internet on Myanmar', First Monday

¹⁵³ Hachigian (2002), s. 54

¹⁵⁴ Yin Hlaing (2004): 'Burma: Civil Society Skirting Regime Rules', in Alagappa (ed.): Civil Society and Political Change in Asia: Expanding and Contracting Democratic Space, s. 408ff.

¹⁵⁵ Lorch (2008), s. 24ff. & 47ff.

¹⁵⁶ International Crisis Group (2001), s. 28f.

¹⁵⁷ Thailand Burma Border Consortium (TBBC): A brief history of the Thailand Burma border situation: <http://www.tbtc.org/camps/history.htm#6>, hämtad 2008-12-15

den jämföras med t.ex. den laotiska befolkningen i USA som uppgår till lite över 200 000 personer. Allt som allt uppskattas inte mer än några hundratusen burmeser leva i exil i Väst.¹⁵⁸

En absolut majoritet av medlemmarna inom den burmesiska politiska diasporan verkar arbeta mot SPDC och för demokrati. De mest aktiva verkar vara de politiska flyktingar som har flytt till Väst (där ett större politiskt utrymme har erbjudits jämfört med t.ex. Thailand och Indien) i samband med de stora protesterna under 80-, 90, och början av 2000-talet.¹⁵⁹ Precis som jag var inne på i kapitel 3 är diasporor oerhört komplexa fenomen som är mycket svåra att avgränsa, detta gäller i synnerhet den burmesiska politiska diasporan. Den burmesiska diasporan har varit särskilt skicklig på att engagera och interagera med individer och organisationer i värdländerna. Dessa har på ett avgörande sätt bidragit till diasporans arbete och är därför svåra att avskilja från själva diasporan. Även personer som fortfarande bor i Burma kan sägas vara en förlängning av det nätverk diasporan har byggt upp. Jag föredrar således att tala om ett *burmesiskt diasporanätverk*, även om jag här lite förenklat också använder benämningen *den burmesiska diasporan*.

Jag kommer i nästa kapitel gå in närmare på hur det burmesiska diasporanätverket arbetar men ger redan här en kortare introduktion till några av dess aktörer. Det bör först och främst påpekas att man på intet sätt behöver vara medlem i någon exilorganisation för att vara aktiv medlem av den burmesiska politiska diasporan. Den tidigare nämnda exilregeringen NCGUB existerar fortfarande och har i dagsläget sin bas i Washington DC. Tätt sammanlänkat med exilregeringen verkar även paraplyorganisationerna NCUB och DAB (den sistnämnda har i sin tur representanter i NCUB) som både har medlemmar och representanter från det interna civilsamhället och etniska minoritetespartier samt från exilbaserade organisationer och partier som All Burma Student's Democratic Front (ABSDF) (med säten i bl.a. Thailand och Australien) och NLD-LA (NLD:s exilorgan med säten i bl.a. Storbritannien, Australien, Norge, Korea och Japan).¹⁶⁰

Ett flertal exilburmeser är medlemmar av värdländernas egna burmaorganisationer, såsom Burma Campaign UK, Australia Campaign for Burma, United States Campaign for Burma och Info Birmanie. Zarni uppger att demokratiarbetande exilburmeser och deras anhängare har startat internetbaserade koalitioner i hela 28 olika länder.¹⁶¹ The Free Burma Coalition (FBC) är en annan diasporaorganisation, med sin bas vid amerikanska universitet, som lyckades ena många exilburmeser och burmaaktivister runtom i USA och övriga världen (även om organisationen inte är lika aktiv numer).¹⁶² Det finns även mer lokala paraplyorganisationer inom det burmesiska diasporanätverket, t.ex. Burmese American Democratic Alliance (BADA) som har sitt huvudfäste i trakten kring San Fransisco.

¹⁵⁸ Oo (2006), s. 239ff.

¹⁵⁹ Ibid, s. 238ff.

¹⁶⁰ NCUB: <http://www.ncub.org/MembersofNCUB.htm>, hämtad 2008-12-15 & Democratic Alliance of Burma (DAB) (2008): 5th Congress (September 2007-2010): <http://www.dabburma.org/>, hämtad 2008-12-15, Se även: ABSDF: <http://www.absdf8888.org/>, hämtad 2008-12-15 & NLD-LA: <http://www.nldla.net/>, hämtad 2008-12-15

¹⁶¹ Zarni (2000), s. 1

¹⁶² Zarni (2000), s. 7ff. Se även FBC: <http://www.freeburmacoalition.org/>, hämtad 2008-12-15

Majoriteten av de burmesiska diasporaorganisationerna tycks sträva efter samma övergripande mål, dvs. en fri och demokratisk federal stat. Olika organisationer har emellertid olika delmål och arbetar för olika saker. Organisationen Assistance Association for Political Prisoners (Burma) (AAPP) bedriver t.ex. ett exilbaserat arbete för de politiska fångarna i Burma medan Women's League of Burma (WLB) arbetar specifikt för burmesiska kvinnors rättigheter.¹⁶³ Det finns även ett flertal burmesiska nyhetsbyråer i exil som alla kan sägas vara en del av det burmesiska diasporanätverket. The Irrawaddy i Thailand, Mizzima i Indien och the Democratic Voice of Burma (DVB) i Norge är några av de mest framstående exemplen.¹⁶⁴

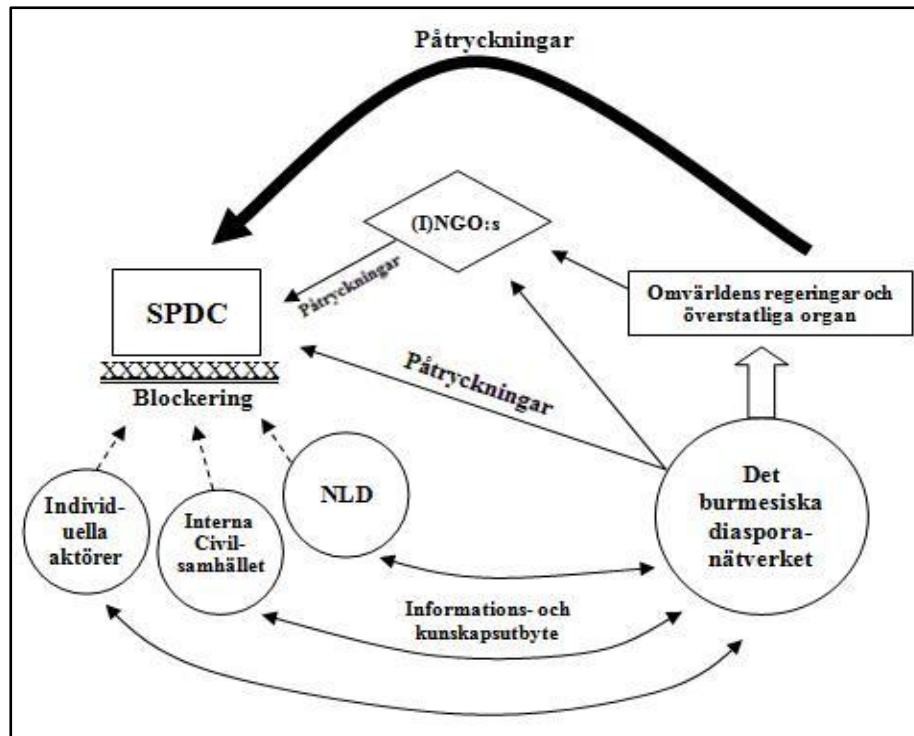
9. Den burmesiska politiska diasporan, arbetsmetoder, samarbete och mobilisering

En viktig del av den burmesiska diasporans arbete är den lobbyverksamhet som olika organisationer och individer inom diasporanätverket bedriver från sina respektive värdländer gentemot regeringar, internationella organisationer och transnationella företag. Jag skulle här vilja återknyta till det resonemang kring indirekt påverkan som jag förde i avsnitt 5.2. Det burmesiska diasporanätverket har flitigt använt sig av det bumerangmönster som jag presenterade i Figur 2. Kecks och Sikkinks modell är måhända inte specifikt avsedd för diasporors roll som lobbyister men är enligt min mening ytterst applicerbar på detta fenomen. I Figur 3 presenterar jag min redigerade version av bumerangmodellen, applicerad på det burmesiska diasporanätverkets roll som lobbyister.

Precis som jag beskrev i kapitel 8 är kanalerna mellan det inhemska civilsamhället och SPDC blockerade. För att nå fram med sina åsikter och göra sina röster hörda behöver därför oppositionella krafter i Burma söka sig utanför landets gränser. Diasporanätverket informerar omvärlden i form av regeringar, organisationer och företag om situationen i Burma och bedriver samtidigt lobbyverksamhet för att dessa aktörer ska vidtaga åtgärder gentemot landets militärjunta. Den burmesiska diasporan fungerar således som en vidareförmedlande mellanhand, eller annorlunda uttryckt som en internationell megafon för det inhemska civilsamhällets och oppositionens röster.

¹⁶³ AAPP: <http://www.aappb.org/index.html>, hämtad 2008-12-15 & WLB: <http://www.womenofburma.org/>, hämtad 2008-12-15

¹⁶⁴ Irrawaddy: <http://www.irrawaddy.org/>, hämtad 2008-12-18, Mizzima: <http://www.mizzima.com/>, hämtad 2008-12-18 & DVB: <http://www.dvb.no/>, hämtad 2008-12-18

Figur 3: Min redigerade version av Keck och Sikkinks bumerangmönster anpassad efter den burmesiska diasporan. Detta visar hur det burmesiska diasporanätverket kan fungera som den inhemska oppositionens länk mot omvärlden.

Det finns en mängd konkreta exempel på hur den burmesiska diasporan har fungerat som dylika lobbyister, mellanhänder och politiska pådrivare. Det kanske mest kända är det nätverk som startades upp av exilburmesen Zarni i Wisconsin, USA och som kom att gå under namnet Free Burma Coalition (FBC). Trots att Zarni var den enda burmesen inom en radie på ett antal hundra kilometer lyckades han med några lokala aktivister och med stor hjälp av Internet organisera en rörelse som spred sig över såväl hela USA som internationellt.¹⁶⁵ FBC startade ett flertal mycket lyckade kampanjer gentemot amerikanska beslutsfattare och kanske framförallt transnationella företag med verksamhet i Burma. Kampanjerna, som uteslutande planerades över Internet, innehöll uppmaningar till bojkott av produkter från företag som investerade i och handlade med Burma. Med sig fick man inte bara exilburmeser över hela världen utan även en stor mängd studentaktivister och människorättsaktivister från en rad olika länder. Stora och välkända företag som Pepsi, Heineken, Carlsberg, Levi-Strauss och Ericsson valde under slutet av 90-talet att lämna Burma, mycket tack vare de FBC-ledda bojkotterna. Även vad gäller politiska beslutsfattare gav nätverkets lobbyverksamhet ett stort utslag. I 25 amerikanska städer och "counties", däribland New York samt delstaten Massachusetts, infördes så kallade "selective purchasing laws" som förbjöd köp av varor från företag som bedrev handel i eller med Burma.¹⁶⁶ De tidigt upprättade länkarna mellan exilburmeser och myndigheter, organisationer och aktivister i värdlandet, som jag beskrev i kapitel 8, kom troligen att spela en viktig roll för dessa kampanjers framgångar.

¹⁶⁵ Krebs (2001)

¹⁶⁶ Oo (2006), s. 244ff. & Fink (2001), s. 244f.

FBC är idag inte i närheten av så aktivt som det en gång var men det har fortsatt att inspirera flera andra organisationer inom det burmesiska diasporanätverket till liknande strategier, kampanjer och aktioner, riktade mot aktörer i värdländerna. Zaw Oo beskriver denna strategi som "*Think globally, act locally*".¹⁶⁷ Den i USA baserade burmesiska exilorganisationen BADA bedriver liknande kampanjer för att påverka amerikanska politiska beslutsfattare i burmafrågan. En av organisationens ledare beskriver denna verksamhet som följer:

We do campaigns to sought for greater international pressure on Burma's military regime - especially by the US where we reside. For example, we constantly outreach to the congressional representatives in our area through their constituents, our supporters, to support/take leadership in imposing sanctions on Burma by the US congress.¹⁶⁸

Förutom protester, demonstrationer och olika sorters evenemang anordnar BADA årligen en "Burma Human Rights Day" för att hålla burmafrågan vid liv.¹⁶⁹

Det finns även mer regionalt baserade exilorganisationer som bedriver politisk lobbyverksamhet gentemot det internationella samfundet. ALTSEAN-Burma som är ett nätverk baserat i Thailand försöker påverka olika viktiga aktörer till att vidtaga lämpliga åtgärder gentemot SPDC. Deras främsta målgrupper för sådan lobbyverksamhet omfattar samarbetsorganet ASEAN och deras företrädare, politiska beslutsfattare, regeringar, diplomater, journalister och andra burmaaktivister.¹⁷⁰

Även exilregeringen NCGUB har bedrivit påtryckningar mot världens regeringar. De informerade omvärlden om situationen i Burma och sökte samtidigt legitimitet för sin egen existens. Som följd undertecknade över 2000 parlamentsledamöter världen över en namninsamling till stöd för NCGUB:s arbete för demokrati i Burma. Dessa och liknande aktioner från den burmesiska diasporan har bidragit till att föra upp burmafrågan högre upp på den internationella agendan. Både USA och EU har infört sanktioner gentemot SPDC och även ASEAN har i viss utsträckning tryckt på för politiska förändringar i Burma. Det burmesiska diasporanätverket har således varit med och satt upp den internationella agendan och skapat en mall och plattform för framtida internationell politik gentemot Burma.¹⁷¹

En stor framgång har således varit att den burmesiska diasporan, genom täta kontakter och massiva informationsupplysningskampanjer, har lyckats få en stor majoritet av det internationella samfundet att lita mer till diasporans bild av situationen än den kraftigt verklighetsfrämmande bild som SPDC försöker delge. Det är oppositionens version av olika händelser som man litar till, inte militärjuntans.

Som ett sorts smörjmedel för sin lobbyverksamhet har den burmesiska diasporan åberopat universella mänskliga rättigheter och internationella åtaganden genom olika överstatliga deklARATIONER. ALTSEAN-Burma anger exempelvis följande som ett av sina övergripande huvudmål:

¹⁶⁷ Oo (2006), s. 245f.

¹⁶⁸ Mailintervju med U Nyunt Than, President, BADA (December, 2008)

¹⁶⁹ Mailintervju med U Nyunt Than, President, BADA (December, 2008)

¹⁷⁰ Mailintervju med företrädare för ALTSEAN-Burma (December, 2008)

¹⁷¹ Oo (2006), s. 246ff.

We are committed to a free and democratic Burma where all the people enjoy human rights in accordance with the principles of the Universal Declaration of Human Rights¹⁷²

Detta motsvarar väl den diskussion, kring hur diasporor och transnationella nätverk kan utnyttja brottet mot den traditionella synen på statlig suveränitet, som jag förde i avsnitt 4.2 och 5.2. Den burmesiska diasporan drar nytta av denna globaliseringsorsakade förändring och använder de universella värderingarna som ett kraftfullt redskap för att påverka politiska och kommersiella aktörer. Det finns således här en relevant koppling till den här studiens teoretiska ramverk i vilket jag utgår från att migranter och diasporor inte endast bör ses som passiva offer för globaliseringsprocessen, utan även kan dra nytta av den i sitt politiska arbete.

Det burmesiska diasporanätverket har, framförallt genom Internet, sett till att lokal information om brott mot de universella mänskliga rättigheterna från dess underjordiska del inne i Burma har nått ut internationellt till politiska beslutsfattare. Den burmesiska diasporan är således ett utmärkt exempel på hur diasporanätverk kan fungera som en skärningspunkt mellan det lokala och det globala, något som jag var inne på i avsnitt 4.1. På relativt kort tid har det burmesiska diasporanätverket lyckats omvandla kampen för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma från en liten regional fråga i Sydostasien till en av världens största kamper för mänskliga rättigheter bedriven på global basis.¹⁷³

9.1 Den burmesiska diasporan, Internet, informationsutbyte och sociala remitteringar

Alla diasporamedlemmar som tillfrågades i denna studie var rörande överens om att Internet har spelat en avgörande roll för demokratiarbetet i Burma och att det kommer att göra det även fortsättningsvis. Det var i början av 90-talet som exilburmeser började använda Internet för kommunikation i liten skala. Användningen växte efter hand och olika burmesiska nyhetssidor, diskussionsforum och maillistor startades och kom att användas av en stor mängd av den burmesiska diasporans medlemmar. Diskussionsforumen BurmaNet och soc.culutre.burma kom att bli naturliga mötesplatser för exilburmeser och andra aktivister, ett länge eftertraktat kommunikations- och samordningsmedel.¹⁷⁴ Inom några år täckte de nya kommunikationsnätverken in tusentals medlemmar av den burmesiska diasporan och tillät dem att använda sin kreativitet för att utveckla och förbättra nätverkets användningsområden och struktur.¹⁷⁵ Internet har alltså, precis som jag var inne på i avsnitt 6.1, bidragit till att bemyndiga individer och grupper inom den burmesiska diasporan.

Med Internet uppstod också en ny möjlighet till kommunikation mellan den burmesiska diasporan och folket/oppositionen inne i Burma. De virtuella utrymmen som har skapats med Internet har utnyttjats av det burmesiska diasporanätverket och oppositionen i landet för ett utbyte av information, kunskap och nyheter. Detta utbyte har potential att råda bot på bristen på tillförlitlig information i Burma. Den långa perioden av isolering

¹⁷² ALTSEAN-Burma: <http://www.altsean.org/Aboutus.htm> (2008-12-17)

¹⁷³ Zarni (2000), s. 1

¹⁷⁴ Danitz & Strobel (2001), s. 134ff.

¹⁷⁵ Oo (2006), s. 232ff.

och militärdiktatur har inneburit att många burmeser inte längre kan visualisera hur en övergång till demokrati rent faktiskt skulle kunna gå till, något som har gjort många passiva i sitt motstånd. Det har rått och råder fortfarande stor brist på korrekt information om omvärlden, andra motståndskamper, demokrati, mänskliga rättigheter och till och med om det egna landet.¹⁷⁶ I ett sådant samhälle med blockerade informationskanaler kan auktoritära samhällsstrukturer frodas. Det är här den nya kommunikationsteknologin som diskuterades i kapitel 6 kan komma till stor nytta då diasporan genom den kan informera det inhemska civilsamhället om sina erfarenheter av demokratiska strukturer.

Redan nu har det burmesiska diasporanätverket upprättat viktiga kanaler för spridning och utbyte av information, nyheter och kunskap med folket i Burma. Exiltidningarna Irrawaddy och Mizzima och den Oslobaserade radio- och TV-stationen the Democratic Voice of Burma har filialer och journalister på plats inne i Burma som kan rapportera om SPDC:s brott mot mänskliga rättigheter, motståndsrörelsens aktiviteter och andra nyheter från landet. Irrawaddy, Mizzima och DVB (som bara är tre exempel av flera burmesiska mediaorganisationer i exil) vidareförmedlar sedan dessa nyheter till omvärlden i form av de stora nyhetsbyråerna, politiska beslutsfattare och stora människorättsorganisationer samt skickar tillbaka nyheterna in i Burma genom Internet, radiosändningar, satellit-TV-sändningar och insmugglade lösnummer. På så sätt nås den burmesiska befolkningen av information, nyheter, idéer och åsikter som aldrig hade kunnat uttryckas fritt i Burma.¹⁷⁷ De exilbaserade mediaorganisationerna är således oerhört viktiga medlemmar av det burmesiska diasporanätverket. Dessa fristående medier har som jag nämnde i avsnitt 6.2 dragit mycket stor nytta av uppkomsten av ny kommunikationsteknologi som t.ex. Internet. Den burmesiska diasporan kan genom den nya kommunikationsteknologin erbjuda en infrastruktur för informationsutbyte¹⁷⁸ både inom diasporanätverket och mellan diasporan och folk i Burma, men också, vilket lätt glöms bort, mellan grupper inom Burma. Den burmesiska diasporan är således ett bra exempel på hur migranter kan bidra med betydelsefulla sociala remitteringar till sitt ursprungsland (i det burmesiska fallet vill jag dessutom hävda att vikten av de sociala remitteringarna med råge överskrider de ekonomiska remitteringarnas betydelse i arbetet för demokrati).¹⁷⁹

Information kan, trots rigorös censur och övervakning, nå in och ut ur Burma på en rad olika sätt. Det kan ske elektroniskt genom t.ex. överföring av texter, bilder och videofilmer över Internet¹⁸⁰ och det kan ske fysiskt genom att exilburmeser och andra aktivister tar sig över gränsen med t.ex. böcker, cd-skivor, kassetband, disketter och lösnummer av såväl exiltidningar som internationella tidskrifter. Dessa sprids sedan inom landet med hjälp av inhemska mellanhänder.¹⁸¹ Information kan också spridas från diasporan till ursprungslandet genom radio- och satellit-TV-sändningar, något som bl.a. DVB ägnar sig åt. Ett stort antal burmeser från landets samtliga regioner lyssnar och ser på DVB:s dagliga nyhets- och kunskapsändningar om Burma och omvärlden.¹⁸²

¹⁷⁶ International Crisis Group (2001), s. 2ff.

¹⁷⁷ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008) & Oo (2006), s. 237ff.

¹⁷⁸ Oo (2006), s. 249

¹⁷⁹ För mer om sociala remitteringar se avsnitt 4.5

¹⁸⁰ Mailintervju med Stanley, företrädare för ABITSU (December, 2008)

¹⁸¹ Danitz & Strobel (2001), s. 137 & 157 & International Crisis Group (2001), s. 19

¹⁸² Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

Saffransrevolutionen år 2007 blev ett tydligt bevis på hur information kan flöda över Burmas gränser trots en kraftfull statlig kontroll. Mängder med bilder och filmer från de munkledda protesterna förmedlades av världens nyhetsmedier, majoriteten av vilka ursprungligen kom från burmesisk exilmedia som t.ex. DVB och deras samarbetspartners inne i Burma. Khin Maung Win, en av företrädarna för DVB, beskriver skillnaden mellan protesterna 1988 och 2007 såhär:

You know, twenty years ago we had similar demonstrations, even larger. --- Millions of people participated in the nationwide demonstrations all over Burma, then ... 3 000 people [were] shot dead and nobody from the international community did know about that. But this time, even if [the demonstrations were] in smaller scale than in 1988, the international community was informed within an hour what has happened.¹⁸³

Detta är en av de viktigaste faktorerna till att det internationella samfundet lutar mer till den burmesiska oppositionens bild av Burma än den som ges av SPDC. Enligt Khin Maung Win ger de burmesiska exilorganisationerna omvärldens politiska beslutsfattare ett underlag för vilken inställning och vilka åtgärder man ska vidtaga gentemot den burmesiska regimen, ett underlag som tidigare har saknats. Tack vare diasporanätverkets informationsspridning och nyhetsförmedling kan inte SPDC längre ljuga för det internationella samfundet på ett framgångsrikt sätt.¹⁸⁴ Fram tills relativt nyligen var inte heller omvärldens kunskap om den politiska situationen i Burma särskilt stor. Med hjälp av det burmesiska diasporanätverkets informationsspridning har nu fler människor fått kännedom om detta slutna land.¹⁸⁵

DVB och liknande burmesiska exilmedier har även inspirerat (och inspireras av) exilarbete för demokrati i andra länder. Stora konferenser anordnas på regelbunden basis där representanter för exilbaserade mediaorganisationer från exempelvis Nordkorea, Zimbabwe, Nigeria, Tibet och Bangladesh bjuds in. I februari 2009 ska t.ex. DVB delge sina erfarenheter, kunskaper och strategier på en sådan exilmediakonferens i Ungern.¹⁸⁶

Att diasporanätverket har fått inflytande som en alternativ informationskälla innebär att SPDC samtidigt har fått allvarliga legitimitets- och trovärdighetsproblem både inom Burma och internationellt i enighet med det mönster som beskrevs i avsnitt 5.2. Militärjuntan har funnit det mycket svårt att begränsa och stoppa det, genom ny kommunikationsteknologi, genererade informationsflödet över landets gränser.¹⁸⁷ Till en början försökte SPDC (eller SLORC som det hette då) exempelvis störa DVB:s radiosignaler utan framgång. Efter ett tag gav de emellertid upp och följer istället organisationens sändningar noggrant. Såhär beskriver Khin Maung Win SPDC:s relation till DVB:s sändningar:

¹⁸³ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

¹⁸⁴ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

¹⁸⁵ Krebs (2001)

¹⁸⁶ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

¹⁸⁷ Danitz & Strobel (2001), s. 131

...the military government can not stop it. At the beginning they were of course trying to jam our radio signal, but later on they gave it up, maybe because it's not effective for them to jam, or maybe because they are also listening to us, to get real, genuine, news and information about the people and about the democracy movement that they will not get from their media. -- - we know that they are listening and after that they are responding our broadcasts in their state media... and then they also respond on news reports in their press conferences.¹⁸⁸

DVB är inte ensamma om att på senare år ha fått sin kritik bemött av SPDC. Företrädare för militärjuntan verkar vara mer och mer benägna att svara på kritik på exempelvis Internet.¹⁸⁹ Kritiken har bemötts bl.a. på militärjuntans egen hemsida myanmar.com och på deras egna maillista MyanmarNet, samt under en pseudonym i diasporanätverkets olika diskussionsforum som BurmaNet och soc.culture.burma. SPDC verkar således inte kunna göra mycket åt att de har förlorat sitt monopol på information, mer än att övervaka kritiken och sedan (i sann demokratisk anda) bemöta den.¹⁹⁰ Detta måste enligt min mening ses som en positiv utveckling vars potential inte bör underskattas. Som jag nämnde i avsnitt 5.2 bör en upprättad dialog i sig självt ses som ett viktigt mål. Möjligheterna till en framtida fredlig övergång till demokrati i landet bygger på att man lyckas upprätta sådan dialog. SPDC:s svar på kritik kan tyckas vara ett oväsentligt framsteg, men i en annars så slutna regim bör även ett embryo till dialog ses som en landvinning.

Detta ändrar emellertid inte på det faktum att SPDC:s censur och försök till kontroll av informationsflöden in och ut samt inom landet är bland de hårdaste i världen. Människor som deltar i sådant informationsutbyte inne i Burma svävar onekligen under stor fara för hemska repressalier. Det finns naturligtvis också information som diasporanätverket och oppositionen i landet absolut inte vill att SPDC ska få tillgång till. DVB sköter exempelvis sin kommunikation av mer känsliga frågor över sitt eget, högteknologiska, internetbaserade kommunikationssystem som militären är oförmögen att övervaka.¹⁹¹ Exilorganisationen ABITSU utbildar oppositionen inom och utom Burmas gränser i hur man kan undvika SPDC:s övervakning. Stanley, en företrädare för ABITSU förklarar att det finns en rad olika sätt att undvika sådan övervakning, bl.a. genom att kryptera meddelanden, undvika att använda SPDC:s egen internetleverantör eller genom att använda sig av satellitbredbandsanslutning.¹⁹² Enligt Danitz och Strobel har amerikanska organisationer bistått NLD med krypteringsteknologi för att göra deras kommunikation med t.ex. exilorganisationer omöjlig att övervaka. Det förekommer även lösenordsskyddade hemsidor och chattar där konversationer i realtid kan äga rum.¹⁹³

Diasporanätverket använder sig av en stor mängd kreativa onlinemetoder. BADA:s ordförande U Nyunt Than beskriver sin organisations användning av Internet som följer:

¹⁸⁸ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

¹⁸⁹ Krebs (2001)

¹⁹⁰ Danitz & Strobel (2001), s. 138f.

¹⁹¹ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

¹⁹² Onlinekonversation med Stanley, företrädare för ABITSU (December, 2008)

¹⁹³ Danitz & Strobel (2001), s. 163f.

We have our own website [and] mailing list to inform and to keep in touch with our supporters. We often use YouTube to post videos about our events and activities. Often, our activities have been publicized on various online places including FaceBook. People can support our projects and activities through online donation that uses PayPal in our website.¹⁹⁴

Den burmesiska diasporans metoder omfattar t.ex. maillisttjänster och nyhetsbrev (som exempelvis de som tillhandahålls av BurmaNet och DVB¹⁹⁵), diskussionsforum (t.ex. soc.culture.burma¹⁹⁶), namnlistor (t.ex. den som startats av studentorganisationen ABFSU och det upprop som initierats för att frigge Burmas politiska fångar¹⁹⁷), kampanjinformation (exempelvis den som finns att tillgå på BADA:s och U.S. Campaign for Burmas hemsidor¹⁹⁸), listor över politiska fångar i Burma (t.ex. den på AAPP:s hemsida¹⁹⁹), kartläggningar av SPDC och deras anhängare (se t.ex. bloggen Who is Who in Burma?²⁰⁰) och möjligheter till ekonomiska donationer. Irrawaddy, Mizzimas, DVB:s och Yoma3:s hemsidor²⁰¹ innehåller de senaste nyheterna kring Burma i form av artiklar, intervjuer, bilder och videofilmer. Det publiceras ständigt nya bilder på protester, aktioner och SPDC:s repressalier på olika exilwebbsidor. ALTSEAN-Burma erbjuder exempelvis bilder och videofilmer från Saffransrevolutionen och militärens blodiga angrepp, inzoomningsbara satellitbilder från Google maps med 2007-års demonstrationer utmärkta med tillhörande information om antal deltagare och tillvägagångssätt, listor över länder som förser SPDC med vapen, videoklipp innehållandes intervjuer med Aung San Suu Kyi samt ett urval av hennes tal i skrift.²⁰² Det finns även ett stort antal individer inom diasporanätverket som skriver egna bloggar med åsikter, nyheter och bildmaterial.²⁰³

På senare år har det burmesiska diasporanätverket tenderat att gå något från ”cyberaktivism” till ett internetbaserat kunskapsutbyte (även om cyberaktivismen fortsätter att spela en viktig roll i dess kamp). Detta märks exempelvis genom att majoriteten av inläggen som postas i olika diskussionsforum förr mest bestod av kritik mot landets militärstyre, medan de på senare tid i ökad utsträckning har kommit att handla om strategier för att skapa ett hållbart alternativ till SPDC.²⁰⁴ Tack vare diasporanätverkets stora erfarenhet av koordination och samarbete över Internet är

¹⁹⁴ Mailintervju med U Nyunt Than, President, BADA (December, 2008)

¹⁹⁵ BurmaNet: <http://www.burmanet.org/news/subscribe>, hämtad 2008-12-18 & DVB: <http://www.dvb.no/english/subscribe.php>, hämtad 2008-12-18

¹⁹⁶ soc.culture.burma: <http://groups.google.com/group/soc.culture.burma/topics>, hämtad 2008-12-18

¹⁹⁷ Free Student Political Prisoners in Burma!: <http://www.petitiononline.com/abfsu/petition.html>, hämtad 2008-12-18 & Free Burma's Political Prisoners Now!: http://www.fbppn.net/?page_id=5, hämtad 2008-12-18

¹⁹⁸ BADA: <http://www.badasf.org/campaigns.htm>, hämtad 2008-12-18 & US Campaign for Burma: <http://uscampaignforburma.org/take-action>, hämtad 2008-12-18

¹⁹⁹ AAPP: <http://www.aappb.org/prisoners1.html>, hämtad 2008-12-18

²⁰⁰ Who is Who in Burma?: <http://whoiswhoinburma.blogspot.com/>, hämtad 2008-12-18

²⁰¹ Irrawaddy: <http://www.irrawaddy.org/>, hämtad 2008-12-18, Mizzima: <http://www.mizzima.com/>, hämtad 2008-12-18, DVB: <http://www.dvb.no/>, hämtad 2008-12-18 & Yoma3: <http://www.yoma3.org/>, hämtad 2008-12-18

²⁰² ALTSEAN-Burma: <http://www.altsean.org/Multimedia.htm>, hämtad 2008-12-18

²⁰³ Se t.ex. samlingsidan Burma Bloggers' Network (BBN): <http://www.burmabloggers.net/>, hämtad 2008-12-18

²⁰⁴ Oo (2006), s. 248ff.

utsikterna troligen goda för att ett sådant alternativ ska kunna utarbetas i samarbete med den inhemska oppositionen.

9.2 Samarbete och mobilisering inom den burmesiska diasporan

En avgörande faktor för att det burmesiska diasporanätverkets arbete ska vara effektivt är att man lyckas mobilisera diasporan, få den att samarbeta och dra åt samma håll. Mobilisering och samordning inom diasporan kan ske över Internet genom informations- och kunskapspridning samt genom de olika diskussions- och debattmöjligheter som jag nämnde i föregående avsnitt. Intern mobilisering kan också ske genom högtidsfiranden, seminarier och kampanjer.²⁰⁵

Att upprätthålla ett dynamiskt och tätt transnationellt samarbete inom diasporan är emellertid svårt utan hjälp av den nya kommunikationsteknologin. Innan 1990 var den transnationella koordinationen och samarbetet inom den burmesiska diasporan mycket knapphändig. Den burmesiska diasporans litenhet och stora geografiska spridning bidrog till att försvåra kommunikationen inom diasporan och behovet var stort av en enande kraft. Internet kom att bli ett avgörande hjälpmedel i denna strävan att bygga ett verkligt transnationellt kommunikations- och samarbetsnätverk. De första diskussionsforumen, som t.ex. BurmaNet, spelade en viktig roll för diasporanätverkets möjligheter till transnationellt samarbete.²⁰⁶ De internetdrivna kampanjer som sedan kom att initieras av FBC kom ytterligare att stärka samarbetet och samordningen inom diasporanätverket och gjorde dess omfång mer globalt.²⁰⁷ Geografiskt spridda exilburmeser knöts med Internet samman i kampen för demokrati i ursprungslandet. FBC:s kampanjer har också inneburit en viktig erfarenhet av samarbete inom diasporan och de kom att utbilda diasporanätverket i att skapa konsensus mellan olika exilgrupper över Internet.²⁰⁸ Den nya teknologin har även skapat viktiga och tidigare saknade länkar mellan aktivister och de intellektuella inom diasporan, ett samarbete som nu livnär genom t.ex. elektroniska maillistor.²⁰⁹ U Nyunt Than tror att Internet kommer att fortsätta att fylla en viktig funktion i detta sammanhang och hans syn på Internets roll för framtida samarbete inom den burmesiska oppositionen ser ut som följer:

The internet will play [a] more and more vital role in enabling the collaboration among Burma's activists, youths and supporters both inside and outside of Burma.²¹⁰

Det burmesiska diasporanätverkets utbredda användning av ny kommunikationsteknologi och då framförallt Internet, har bidragit till att man har lyckats mobilisera och engagera exilburmeser som tidigare inte varit aktiva i arbetet för demokrati i Burma. Framförallt är det den första vågen av burmesiska emigranter som lämnade landet under 60-talet som diasporan har lyckats engagera i sitt arbete.²¹¹ Att få politiskt passiva exilburmeser att bli aktiva politiska aktörer är viktigt för nätverkets mobilisering och ett tydligt exempel på hur potentiella diasporamedlemmar kan omvandlas till faktiska medlemmar, något som diskuterades i kapitel 3.

²⁰⁵ Emanuelsson (2005), s. 57

²⁰⁶ Oo (2006), s. 240ff.

²⁰⁷ Oo (2006), s. 245 & Zarni (2000), s. 13

²⁰⁸ Danitz & Strobel (2001), s. 130 & 158

²⁰⁹ Oo (2006), s. 252

²¹⁰ Mailintervju med U Nyunt Than, President, BADA (December, 2008)

²¹¹ Oo (2006), s. 247f.

Jag har tidigare varit inne på att det finns stora, historiskt rotade, motsättningar längs etniska linjer inom Burma. Burmaner, som utgör majoriteten av Burmas befolkning, har länge hyst en besvarad misstänksamhet gentemot de många etniska minoritetsfolk som framförallt lever i landets gränsområden. Det har även förekommit motsättningar mellan olika religiösa grupper, t.ex. mellan buddhister och kristna och mellan buddhister och muslimer.²¹² Sådana motsättningar kan utgöra ett allvarligt hot mot att landets befolkning i framtiden, på ett fredligt och inkluderande sätt, ska kunna enas kring ett gemensamt demokratiskt alternativ till militärdiktaturen. Detta är något SPDC givetvis är ytterst medveten om och har därför sedan lång tid tillbaka försökt underblåsa dessa motsättningar och konflikter. Med hjälp av statlig propaganda har militärjuntan försökt ställa olika etniska och religiösa grupper mot varandra genom att sprida lögn och misstänkliggöra vissa av grupperna. SPDC har försökt splittra oppositionen längs dessa linjer genom att t.ex. skriva lukrativa fredsavtal med en del etniska minoriteter medan de har fortsatt föra ett blodigt krig mot andra. De har även genom en lång tids propagandaspridning etablerat en syn på nationell enighet som något som hotas av de etniska minoriteterna då de, enligt SPDC, helt vill bryta sig loss från Burma. SPDC:s strategi har dessvärre varit relativt framgångsrik och oppositionen i Burma har upplevt flera svåra samarbetsproblem.²¹³

Inte heller den burmesiska diasporan har varit skonad från denna typ av, framförallt etniskt grundade, samarbetssvårigheter. Precis som ursprungslandets befolkning består den burmesiska diasporan av folk från ett antal olika etniska och religiösa grupper. Majoriteten av dess medlemmar tycks emellertid ha insett betydelsen av enighet vilket bevisas av att det bildats paraplyorganisationer som NCUB och DAB, samt att de flesta exilorganisationer, oavsett etnisk tillhörighet, deklarerat att de helst ser ett framtida Burma som en federal demokratisk stat.²¹⁴ Även om det har visat sig vara besvärlig att upprätthålla långsiktig enighet och konsensus inom diasporan tror jag att möjligheterna för att förhandla fram sådan enighet, genom att skapa förståelse, dialog och gemensamma identiteter, är betydligt större i de transnationella utrymmen inom vilka diasporan verkar, än inne i Burma. Mycket av misstänksamheten mellan etniska grupper inom landet bygger på missförstånd, felaktigheter, fördomar och begränsad information, något som i sin tur kan härledas till SPDC:s konfliktunderblåsande propaganda. I de fall de olika etniska grupperna har mötts på ett fredligt sätt, som t.ex. då burmanska studentaktivister har flytt till gränsområden styrda av etniska minoriteter, har ofta förståelsen och insikten om möjligheterna till fredlig samexistens blivit betydligt större.²¹⁵

Att det burmesiska diasporanätverket verkar i ett transnationellt utrymme bortom SPDC:s kontroll och propaganda innebär att det finns större möjligheter för dem att utveckla ett fundament för samarbete över etniska och religiösa skiljelinjer. Ett fundament som bygger mer på ömsesidig förståelse och respekt, då ett större kunskaps- och informationsutbyte mellan grupperna är möjligt i detta utrymme jämfört med

²¹² För mer information om etniska och religiösa motsättningar i Burma se t.ex. Ganesan & Yin Hlaing (eds.) (2007): Myanmar: State, Society and Ethnicity & Olson (1995)

²¹³ MacLean (2004): 'Reconfiguring the Debate on Engagement: Burmese Exiles and the Changing Politics of Aid', Critical Asian Studies, s. 335, Lorch (2008), s. 27 & International Crisis Group (2001), s. 18 & 27

²¹⁴ Yin-Hlaing (2008), s. 72f.

²¹⁵ International Crisis Group (2001), s. 27

utrymmet som erbjuds för samarbete och kommunikation inom civilsamhället inne i Burma. Jag var i avsnitt 5.2 inne på att Internet kan utgöra ett potentiellt utrymme för experimenterande med dialog över olika skiljelinjer. Detta är relevant när det kommer till samarbete inom den burmesiska diasporan då de många diskussionsmöjligheterna över Internet erbjuder diasporamedlemmar en möjlighet till etniskt gränsöverskridande dialog. Meningsskiljaktigheter kan avhandlas och nya idéer, strategier och politik kan utarbetas.

Jag skulle vilja koppla denna diskussion till resonemanget jag förde i avsnitt 4.3 kring skapandet av multipla identiteter. Internet möjliggör skapandet av en gemensam identitet bland diasporanätverkets medlemmar.²¹⁶ En identitet som är oavhängig deras etniska och religiösa tillhörighet och som på intet sätt behöver radera ut deras gamla identitet(er) utan istället formar parallella och gemensamma identiteter uppbyggda kring ett gemensamt mål i form av demokrati och federalism och/eller kring det faktum att man befinner sig i exil. Diasporamedlemmar kan därför vid sidan av sin identitet som t.ex. shan, karen, burman eller mon definiera sig som burmes, eller som just medlem av den burmesiska politiska diasporan. Skapandet av sådana gemensamma identiteter tror jag kan utgöra ytterligare en mycket viktig pusselbit i en plattform för ett gemensamt och enat oppositionsalternativ.

Möjligheten att skapa sådana gemensamma identiteter beror mycket på den retorik som används inom diasporan, huruvida den är sammansvetsande eller ej.²¹⁷ Organisationer och aktörer inom det burmesiska diasporanätverket verkar vara benägna att skapa förutsättningar för ett långsiktigt samarbete över etniska gränser då sådan förenande och samarbetsfrämjande retorik med betoning på federalism och samarbete används frekvent på en mängd exilorganisationers hemsidor. Den stora majoriteten av exilorganisationerna tycks vara överens om en gemensam huvudmålsättning (åtminstone utåt sett) då de vill avsätta SPDC, införa allmänna och fria val, demokrati, mänskliga rättigheter och ett federalt politiskt system.²¹⁸ Det är således relevant att tala om att den burmesiska diasporan söker nationell försoning på transnationell basis, i sig ett bevis på komplexiteten i globaliseringsrelaterade fenomen som diasporor.

De splittringar som än idag existerar längs bl.a. etniska linjer inom diasporan bör dock inte förnekas. De utgör ett reellt problem och har på ett allvarligt sätt underminerat nätverkets effektivitet.²¹⁹ Diasporan behöver demokratiseras ytterligare genom att fler hierarkier minskas och beslut förankras bland dess medlemmar. Internets decentraliserade karaktär har potential att bidra till en sådan utveckling och det finns redan exempel på hur burmesiska diasporaorganisationer använder sig av onlinebaserade opinionsundersökningar och enkäter för att kunna förankra sina beslut på ett bättre sätt.²²⁰

²¹⁶ Oo (2006), s. 248

²¹⁷ Zarni (2000), s. 12

²¹⁸ Se t.ex. Karen National League (KNL): <http://www.karen.org/knl/documents/document5.htm>, hämtad 2008-12-22, Euro-Mon Community: <http://www.eumon.org/contact.php>, hämtad 2008-12-22, The Chin Forum: <http://www.chinforum.org/>, hämtad 2008-12-22 & ABSDF (Australien): <http://www.geocities.com/CapitolHill/Lobby/3190/goal.html>, hämtad 2008-12-22

²¹⁹ Yin-Hlaing (2008), s. 97

²²⁰ Oo (2006), s. 253

10. Den burmesiska diasporan – en viktig komponent i demokratiseringsprocessen

Det är nu dags att knyta ihop lite lösa trådar kring de funktioner det burmesiska diasporanätverket har potential att fylla i arbetet för demokrati i Burma. I avsnitt 5.3 nämnde jag de två faktorer som traditionellt sett har ansetts vara de viktigaste förutsättningarna för att en diaspora ska få inflytande, nämligen: (1) Diasporans storlek mätt i antal medlemmar och (2) diasporans tillgång till ekonomiska resurser. Den burmesiska diasporan saknar båda dessa attribut och är till råga på detta väldigt geografiskt utspridd.²²¹ Hur kommer det sig då att det burmesiska diasporanätverket, trots avsaknaden av traditionellt viktiga förutsättningar, lyckats få ett stort internationellt erkännande och inflytande?

Svaret på denna fråga bör troligen sökas i ett flertal olika faktorer. Jag har redan varit inne på att användandet av Internet innebär förkortade geografiska avstånd, stora möjligheter till diskussion, organisering och mobilisering samt reducerade transaktionskostnader. Den burmesiska diasporan insåg tidigt Internets stora potential som ett redskap för organisering och demokratiarbete. Man kom därför också att utnyttja dess fördelar på ett tidigt stadium genom att knyta samman diasporanätverkets medlemmar och på så sätt kompensera för dess tillkortakommanden beträffande de traditionella förutsättningarna för diasporors inflytande. Med detta utmärkta diasporaverktyg minskar betydelsen av dessa traditionella förutsättningar.

Jag tror också att en del av svaret på ovan ställda fråga går att finna i den burmesiska diasporans öppenhet för nya former av samarbete. Exilburmeser skapade tidigt kontakter med politiska aktivister, beslutsfattare, organisationer och vanliga människor i de nya värdländerna. Genom Internet knöt de till sig medlemmar och supportrar från hela världen och arbetade aktivt för att ständigt involvera nya aktörer i sitt nätverk. FBC:s nätverk bestod, som jag var inne på i kapitel 9, i slutändan av en minoritet burmeser efter att man hade lyckats engagera stora mängder av framförallt amerikanska studentaktivister. Det burmesiska diasporanätverket har således lyckats skapa länkar, dialog, diskussion och samarbetsformer som sträcker sig långt utanför den ”renodlade” diasporan av exilburmeser. Att så många aktivister utan burmesiskt påbrå har involverats i kampen för demokrati i Burma har troligen ytterligare kompenserat för avsaknaden av de traditionella förutsättningarna för framgång.

Den burmesiska diasporan har dessutom under lång tid engagerat sig i frågor kring demokrati och mänskliga rättigheter, något som har gett dem ett bra utgångsläge i relationen till omvärlden. Deras kamp har till största delen bedrivits med fredliga medel vilket har gett diasporan legitimitet och trovärdighet och därigenom även ett bra underlag för internationell sympati, politisk support och inflytande. Khin Maung Win på DVB menar att burmafrågan har varit tacksam att driva då den appellerar till stora delar av det internationella samfundet. Att ställa sig bakom grundläggande frågor som demokrati och mänskliga rättigheter har tyckts självklara för många och frågan har innehållit färre kontroverser och dolda politiska agendor än många andra internationella politiska brännpunkter.²²² Värdländerna har därför, med visst undantag för några av

²²¹ Ibid, s. 238ff.

²²² Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December 2008)

Burmas grannländer, gett diasporanätverket det politiska utrymme de har behövt för att bedriva sin kamp. Som jag beskrev i avsnitt 5.3 är detta ingen garanti och en hel del diasporor har under årens lopp bemötts med misstänksamhet och till och med aktivt motarbetats av sina värdländer. Här i ligger troligen också en del av förklaringen till det burmesiska diasporanätverkets internationella erkännande, legitimitet och inflytande.

Att det burmesiska diasporanätverket har lyckats med dessa landvinningar trots att de saknar traditionellt viktiga förutsättningar visar ytterligare på hur komplext och kontextuellt fenomenet diasporor är. Det visar på hur problematiskt det är att dra allt för generella slutsatser om fenomenet utifrån enstaka exempel.

10.1 Det burmesiska diasporanätverkets roll i arbetet för demokrati

Jag anser att denna studie tydligt har visat att det burmesiska diasporanätverket kan fylla en rad olika funktioner i arbetet för demokrati i Burma. Den kanske mest påtagliga är hur diasporan har kommit att fungera som en infrastruktur för kommunikation och information, både inom den burmesiska oppositionen och mellan oppositionen och omvärlden. Då det mesta vanliga burmeser och olika grupper inom Burmas inhemska civilsamhälle får reda på om NLD:s aktiviteter kommer från diasporanätverkets mediaorganisationer, som t.ex. DVB,²²³ kan dessa sägas fungera som en kommunikationsmellanhand eller underlättare av informationsutbyte mellan grupper inom Burma. Sådant informationsutbyte mellan exempelvis NLD och de olika etniska minoriteterna är av stor betydelse för att kunna ena den inhemska oppositionen. Diasporanätverket erbjuder även en länk mellan det burmesiska folket och omvärlden. Aktörer inom Burmas inhemska civilsamhälle får en möjlighet att komma i kontakt med det internationella samfundet i form av politiska beslutsfattare, internationella organ, NGO:s och journalister. Den burmesiska diasporan kan således ge en internationell röst åt ett annars tystat civilsamhälle.

Denna roll som mellanhand kan sägas vara mer passiv, medan rollen som förmedlare av sociala remitteringar i form av information, idéer, värderingar och kunskap får betraktas som mer aktiv. Dessa sociala remitteringar ger insikt, kunskap och medvetenhet om internationell politik, demokrati, universella mänskliga rättigheter, federalism, civilsamhällesaktivism och strategier för motstånd mot auktoritära regimer. Diasporanätverket kan således bidra med en sorts utbildning och information som förvägras av SPDC. Exilburmeser kan även sägas vara lämpliga och mer legitima informatörer och kunskapsspridare med tanke på deras kännedom om den lokala kontexten. Diasporan kan alltså hjälpa till att bryta den isolering som militärjuntan har satt Burmas befolkning och civilsamhälle i. Khin Maung Win påpekar att exilmedia därför har en extra viktig funktion att fylla i isolerade diktaturer:

...[F]or a closed country like Burma, and [for] a few other closed countries like North Korea, the media, the broadcast media, is very crucial to spark a change or to support a change. The broadcast media can help the emergence of civil society in those countries. ...The freedom campaigners [and] the opposition members they need support. Unless there is a media supporting them they are totally paralyzed. So having a media supporting these people is very important in those countries.²²⁴

²²³ International Crisis Group (2001), s. 14

²²⁴ Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December 2008)

Det burmesiska diasporanätverket kan således upprätthålla en fri och oberoende media, något som inte existerar i Burma. Att isoleringen kan brytas med hjälp av exilmedia innebär också att SPDC:s propaganda och projicerade verklighetsbilder kan utmanas med alternativ information. Detta har potential att ge militärjuntan trovärdighetsproblem och befolkningen insikt om att landets ekonomi i själva verket gör allt annat än blomstrar. Det kan också utmana SPDC:s bild av vad som är nationell enighet och visa på att samarbete över etniska och religiösa skiljelinjer både är möjligt och nödvändigt. Genom att med information omkullkasta några av de SPDC-underblåsta fördomar som ligger till grund för de nationella konflikterna kan diasporanätverket överföra det fundament man i exil har skapat för samarbete mellan exempelvis olika etniska oppositionsgrupper. Det finns i dagens Burma ett stort behov av information kring federalism och liknande system under vilka burmaner och etniska minoriteter kan leva fredligt sida vid sida,²²⁵ ett behov som delvis kan fyllas av diasporaledda utbildningskampanjer. Det burmesiska diasporanätverket kan således bidra till att ena både den interna och externa oppositionen genom att främja gemensamma identiteter och gränsöverskridande arbete och kommunikation.

Genom att ena oppositionen i exil har den burmesiska diasporan möjlighet att fylla en annan mycket viktig funktion, nämligen skapandet av ett hållbart alternativ och förberedandet för övergången till demokrati. Lika viktigt som att avslöja SPDC:s lögner och falsifiera deras propaganda är det att kunna uppvisa ett slagkraftigt, fungerande demokratiskt alternativ. NCGUB kan tillsammans med paraplyorganisationer som NCUB och DAB samt givetvis i samarbete med diasporanätverkets gräsrotter och landets inhemska opposition förhandla fram hur ett sådant alternativ skulle kunna se ut. Även själva övergångsprocessen kan debatteras, hur val ska kunna hållas och vad man ska göra med den nu sittande regimen. Demokratin bör förberedas noggrant för att inte riskera att bli en stor besvikelse när den väl införs.²²⁶

Det burmesiska diasporanätverket fyller en betydelsefull roll som nyhetsförmedlare till omvärlden, en uppgift som de traditionella stora nyhetsbyråerna har misslyckats med. Majoriteten av de nyheter som når oss om Burma idag kommer från detta diasporanätverk som därigenom har en mycket stor betydelse för den internationella debatten kring landet. Genom den del av nätverket som sträcker sig in i Burma kan diasporan dokumentera människorättsövergrepp och sprida information om dessa till människorättsorganisationer och aktivister runtom i världen. Även om SPDC inte har gjort speciellt stora politiska eftergifter är det viktigt att de ständigt påminns om att de har ögonen på sig utifrån. Med sådan information utövar diasporan dessutom framgångsrik lobbyverksamhet och påtryckningar gentemot internationellt viktiga politiska aktörer för att få dessa att uppfylla sina löften och skyldigheter, uttala fördömanden och vidta åtgärder gentemot SPDC. Allt som allt bidrar sådan verksamhet till att föra Burma högre upp på den internationella politiska agendan.²²⁷

I avsnitt 9.1 beskrevs hur SPDC på senare tid i allt större utsträckning har börjat besvara diasporanätverkets kritik. Denna utveckling skulle kunna leda till att diasporan kan få en

²²⁵ International Crisis Group (2001), s. 27f.

²²⁶ Pedersen (2006): 'A Comprehensive International Approach to Political and Economic Development in Burma/Myanmar', in Wilson (ed.): Myanmar's Long Road to National Reconciliation, s. 280

²²⁷ Oo (2006), s. 250f.

roll som en konfliktlösande tredje part, dvs. som en initiativtagare till dialog mellan SPDC och oppositionen (innefattandes även de etniska minoriteterna) i Burma.

10.2 Framtida utmaningar

Den burmesiska diasporan står inför en stor hop av utmaningar. Jag tänker i detta avsnitt gå igenom ett litet urval av de jag finner extra viktiga att ta upp. I föregående avsnitt har jag redan varit inne på den kanske största och viktigaste utmaningen för det burmesiska diasporanätverket, nämligen att bli mer demokratiskt och inkluderande. De interna splittringar längs etniska och religiösa linjer som har återproducerats i diasporan har orsakat stor skada för dess effektivitet och måste därför överkommas. Beträffande demokrati inom diasporanätverket påpekar Khin Maung Win att mycket av dess brister kan härledas till att många exilburmeser har saknat konkret erfarenhet av demokratiska strukturer när de har emigrerat:

There are many people and organizations in the democracy movement who still need to improve a lot to meet democratic criteria. It is simply because we have no experience with democracy since 1962, as we are under military rule. I am sure they all are willing and will improve gradually.²²⁸

Internet har potential att skapa förutsättningar för den typ av intern diskussion, förståelse, organisering och enighet som är absolut nödvändig för en verkningsfull diaspora. Ett större samarbetsorgan för exilorganisationer är emellertid eftersträvaransvärt för en ökad samordning och konsensus i diasporanätverkets beslut och aktioner.

En annan av de utmaningar som den burmesiska diasporan står inför är givetvis att lyckas vidga det politiska utrymmet för det inhemska civilsamhället i Burma. Detta utrymme är idag minimalt och måste förstöras för att det ska kunna uppstå ett dynamiskt och effektivt samarbete mellan diasporan och folket inne i landet. En möjlig öppning för skapandet av ett sådant utrymme kan vara om SPDC känner sig tvungna att ge efter för diktaturens dilemma inför införandet av ny kommunikationsteknologi. SPDC är givetvis ytterst medvetna om vilket hot oreglerad användning av sådan teknologi skulle kunna utgöra mot dess existens, men kan likväl frestas att lätta på kontrollen för att dra nytta av dess möjligheter. Internets roll får dock inte riskera att överskattas av oppositionen och även om Internet, precis som Zaw Oo påpekar, är det viktigaste vapnet mot militärdiktaturen, snarare än konventionella vapen,²²⁹ bör det endast ses som ett av flera vapen.

För stort hopp får inte heller läggas på den burmesiska diasporan i oppositionens kamp för demokrati. Som jag precis nämnde behöver en framgångsrik opposition inte bara politiskt utrymme utanför landets gränser utan även innanför. Diasporan bör således inte ha som mål att ersätta den inhemska oppositionen utan istället komplettera den. Det burmesiska diasporanätverket behöver kontinuerligt föra en positiv dialog med landets inhemska opposition och ständigt resonera kring vilka beslut de är berättigade att fatta å det burmesiska folkets vägnar. Om den burmesiska diasporan antar dessa utmaningar på ett konstruktivt sätt har den all möjlighet att även fortsättningsvis spela en mycket viktig roll i arbetet för demokrati i Burma.

²²⁸ Mailintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December, 2008)

²²⁹ Oo (2006), s. 232

11. Slutsatser

Jag anser att min kartläggning av den burmesiska diasporan visar på hur migranter och diasporor i många fall kan och bör betraktas som politiska entreprenörer och aktörer. De drar i sitt politiska arbete nytta av diasporans unika utgångsläge som en del av en nation utanför nationsstatens territoriella gränser. De verkar i transnationella utrymmen bortom ursprungsstatens kontroll och utvecklar där kreativa metoder och lösningar. Jag anser att min undersökning visar att diasporor har potential att utgöra viktiga aktörer i kampen mot auktoritära och repressiva regimer i ursprungslandet. Den visar också på hur diasporor kan dra nytta av globaliseringsrelaterade fenomen, där de nya möjligheterna till transnationell kommunikation utgör en grundförutsättning för deras gränsöverskridande arbete.

Den burmesiska diasporan kan, genom att utnyttja det politiska utrymmet i värdländerna och utrymmet mellan stater, fylla en mängd olika funktioner i oppositionsarbetet gentemot Burmas militärdiktatur. Jag har ingående diskuterat det burmesiska diasporanätverkets roll som en sorts infrastruktur för informations- och kommunikationsutbyte mellan exilburmeser, mellan exilburmeser och den inhemska oppositionen mellan den inhemska oppositionen och omvärlden och inom den inhemska oppositionen. Den burmesiska diasporan har inom denna infrastruktur skapat ett utbyte av information, kunskap, värderingar idéer och strategier och kan genom framförallt exilmedia utmana SPDC:s verklighetsbilder, propaganda och lögner. Diasporan kan på så sätt bidra till att bryta det burmesiska civilsamhällets, den inhemska oppositionens och folkets isolering. Genom att rapportera om olika händelser i Burma, t.ex. de frekventa brotten mott mänskliga rättigheter, kan det burmesiska diasporanätverket fungera som en nyhetsförmedlare till omvärlden, något som internationell media länge har misslyckats med.

Diasporan kan också främja ett utökat samarbete över tidigare skiljelinjer inom diasporan och bidra till att skapa gemensamma identiteter inom den burmesiska oppositionen i exil. Detta fundament för samarbete kan sedan genom sociala remitteringar överföras till den inhemska oppositionen och på så sätt motarbeta SPDC:s försök att splittra oppositionen längs etniska och religiösa linjer. Ett sådant samarbete utgör stöttepelaren för en enad motståndsrörelse och skapandet av ett hållbart alternativ.

I detta arbete har uppkomsten av ny kommunikationsteknologi och då framförallt Internet spelat en avgörande roll som diasporanätverkets främsta redskap för informationsutbyte, diskussion, samarbete, organisering och mobilisering.

Trots sin relativa litenhet, geografiska spridning och brist på ekonomiska resurser har den burmesiska diasporan fått stor internationell legitimitet, politiskt stöd och massmedialt genomslag. Detta har möjliggjorts genom användningen av Internet och annan ny kommunikationsteknologi, det långvariga arbete för demokrati och mänskliga rättigheter och utvidgandet av den ”renodlade” diasporan till att omfatta ett bredare nätverk av politiska aktivister och aktörer. Denna legitimitet kan och har använts i diasporanätverkets lobbyverksamhet gentemot internationella politiskt och kommersiellt betydelsefulla aktörer.

Det burmesiska diasporanätverket bör emellertid inte ses som ersättare för någon annan viktig aktör i kampen för demokrati, utan snarare som ett kraftfullt komplement. För att

till fullo kunna utnyttja sin potential behöver den burmesiska diasporan dessutom uppnå en högre grad av enighet. Även om konsensus tycks ha uppnåtts kring de huvudsakliga målsättningarna förekommer fortfarande sprickor längs etniska och religiösa linjer. Införandet av ett mer övergripande och inkluderande samarbetsorgan i exil skulle möjligen kunna förbättra möjligheterna för ordentlig enighet inom diasporan. Antar det burmesiska diasporanätverket de framtida utmaningarna är jag också övertygad om att det även fortsättningsvis kommer att fylla en betydelsefull funktion i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter i Burma.

12. Källor

Auld, Carol (2007): 'Shape-Shifting Mediascapes: Social Change and Diasporic Media Online', in Johansson Dahre, Ulf (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*. Department of Sociology, Lund University: Department of Political Science, Lund University, Lund.

Bernal, Victoria (2006): 'Diaspora, cyberspace and political imagination: the Eritrean diaspora online', *Global Networks*, 6:2, pp. 161-179.

Cohen, Robin (1997): *Global Diasporas: An Introduction*. University of Washington Press, Seattle.

Danitz, Tiffany & Strobel, Warren P. (2001): 'Networking Dissent: Cyber Activists Use the Internet to Promote Democracy in Burma', in Arquilla, John & Ronfeldt, David (eds.): *Networks and Netwars: The Future of Terror, Crime, and Militancy*. Rand, Santa Monica.

Democratic Alliance of Burma (DAB) (2008): *5th Congress (September 2007-2010)*: <http://www.dabburma.org/> (hämtad: 2008-12-15).

Dudley, Sandra (2002): 'Local Identities and Global Flows of Objects and Images', *Oxford Development Studies*, 30:2, pp. 165-176.

Emanuelsson, Ann-Catrin (2005): *Diaspora Global Politics: Kurdish transnational networks and accommodation of nationalism*. Department of Peace and Development Research, Göteborg University, Göteborg.

Faist, Thomas (2008): 'Migrants as Transnational Development Agents: An Inquiry into the Newest Round of the Migration-Development Nexus', *Population, Space and Place*, 14:1, pp. 21-42.

Fink, Christina (2001): *Living Silence: Burma under Military Rule*. Zed Books, London.

Flick, Uwe (2006): *An introduction to qualitative research*. Sage, London.

Ganesan, N. & Yin Hlaing, Kyaw (eds.) (2007): *Myanmar: State, Society and Ethnicity*. Institute of Southeast Asian Studies, Singapore.

Hachigian, Nina (2002): 'The Internet and Power in One-Party East Asian States', *The Washington Quarterly*, 25:3, pp. 41-58.

Hill, Martin (2007): 'Defending Human Rights in the Horn of Africa: Opportunities for the Refugee Diasporas', in Johansson Dahre, Ulf (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*. Department of Sociology, Lund University: Department of Political Science, Lund University, Lund.

- Hylland Eriksen, Thomas (2007): *Globalization: The Key Concepts*. Berg, Oxford.
- International Crisis Group (2001): Myanmar: 'The Role of Civil Society', *Asia Report*, N° 27. (Tillgänglig på: http://burmalibrary.org/docs3/Civil_Society.pdf).
- Keck, Margaret E. & Sikkink, Kathryn (1998): *Activists Beyond Borders*. Cornell University Press, Ithaca.
- Kingston, Jeff (2008): 'Burma's Despair', *Critical Asian Studies*, 40:1, pp. 3-43.
- Krebs, Viola (2001): 'The Impact of the Internet on Myanmar', *First Monday*, 6:5. (Tillgänglig på: http://outreach.lib.uic.edu/www/issues/issue6_5/krebs/index.html).
- Len, Christopher & Alvin Johan (2007): *Burma/Myanmar's Ailments: Searching for the Right Remedy*. Silk Road Studies Program, Uppsala University, Uppsala.
- Lorch, Jasmin (2008): 'Stopgap or Change Agent? The Role of Burma's Civil Society after the Crackdown', *Internationales Asien Forum. International Quarterly for Asian Studies*, 39:1-2, pp. 21-54.
- MacLean, Ken (2004): 'Reconfiguring the Debate on Engagement: Burmese Exiles and the Changing Politics of Aid', *Critical Asian Studies*, 36:3, pp. 323-354.
- Mawdsley (2006): 'Using the World Wide Web for Development Research', in Desai & Potter (eds.): *Doing Development Research*. Sage, London.
- Mohan, Giles & Zack-Williams A. B. (2002): 'Globalisation From Below: Conceptualising the Role of the African Diasporas in Africa's Development', *Review of African Political Economy*, 29:92, pp. 211-236.
- Olson, Bo A. (1995): *Burma: Den Gäckande Påfågeln: En resa i det förflutna, nuet och en möjlig framtid*. Gecko Publishing i samarbete med Media Plus, Stockholm.
- Oo, Zaw (2006): 'Exit, Voice and Loyalty in Burma: The Role of Overseas Burmese in Democratizing Their Homeland', in Wilson, Trevor (ed.): *Myanmar's Long Road to National Reconciliation*. Institute of Southeast Asian Studies, Singapore.
- Orjuela, Camilla (2008): 'Distant warriors, distant peace workers? Multiple diaspora roles in Sri Lanka's violent conflict', *Global Networks*, 8:4, pp. 436-452.
- Overton, John & van Diermen, Peter (2003): 'Using Quantitative Techniques', in Scheyvens, Regina & Storey, Donovan (eds.): *Development Fieldwork: A Practical Guide*. Sage, London.
- Pedersen, Morten B. (2006): 'A Comprehensive International Approach to Political and Economic Development in Burma/Myanmar', in Wilson, Trevor (ed.): *Myanmar's Long Road to National Reconciliation*. Institute of Southeast Asian Studies, Singapore.
- Reporters Without Borders (2008): *2008 Annual Report*. (Tillgänglig på: http://www.rsf.org/IMG/pdf/rapport_en-2.pdf).
- Scholte, Jan Aart (2000): *Globalization: a critical introduction*. Palgrave, Basingstoke.
- Thailand Burma Border Consortium (TBBC) (undated): *A brief history of the Thailand Burma border situation*: <http://www.tbcc.org/camps/history.htm#6>, (hämtad 2008-12-15).

Uhlin, Anders (2002): 'Globalization, democratization and civil society in Southeast Asia: Observations from Malaysia and Thailand', in Kinnvall, Catarina & Jönsson, Kristina (eds.): *Globalization and Democratization in Asia: The construction of identity*. Routledge, London.

Wiberg, Håkan (2007): 'Diasporas and Conflict', in Johansson Dahre, Ulf (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*. Department of Sociology, Lund University: Department of Political Science, Lund University, Lund.

Yassin, Yussuf (2007): 'Ethiopian Advocacy Groups in USA after the May Elections-Lobbying the American Legislature', in Johansson Dahre, Ulf (ed.): *The Role of Diasporas in Peace, Democracy and Development in the Horn of Africa*. Department of Sociology, Lund University: Department of Political Science, Lund University, Lund.

Yin Hlaing, Kyaw (2004): 'Burma: Civil Society Skirting Regime Rules', in Alagappa, Muthiah (ed.): *Civil Society and Political Change in Asia: Expanding and Contracting Democratic Space*. Stanford University Press, Stanford.

Yin-Hlaing, Kyaw (2008): 'The State of the Pro-Democracy Movement in Authoritarian Myanmar/Burma', in Guo, Xiaolin (ed.): *Myanmar/Burma: Challenges and Perspectives*. Institute for Security and Development Policy, Stockholm.

Zarni, Maung (2000): 'Resistance and Cybercommunities: The Internet and the Free Burma Movement', in De Vaney, Ann, Gance, Stephen & Ma, Yan (eds.): *Digital Communications and New Coalitions Around The World*, pp. 71-88. (Tillgänglig på: <http://www.pyinnya.com/wp-content/uploads/2008/04/resistance-and-cybercommunities-pdf.pdf>).

12.1 Otryckta källor

Mailintervju med företrädare för ALTSEAN-Burma (December, 2008).

Mailintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December 2008).

Mailintervju med Stanley, företrädare för ABITSU (December, 2008).

Mailintervju med U Nyunt Than, president, BADA (December, 2008).

Mailkorrespondens med protestledare från Saffransrevolutionen (2008).

Onlinekonversation med Stanley, företrädare för ABITSU (December 2008).

Telefonintervju med Khin Maung Win, Deputy Executive Director/Deputy Chief Editor, DVB (December 2008).

12.2 Organisationshemsidor, bloggar och maillistor

All Burma I.T Students' Union (ABITSU): <http://www.abitsu.org/>

All Burma Students' Democratic Front (ABSDF): <http://www.absdf8888.org/>

All Burma Students' Democratic Front (ABSDF) (Australien):
<http://www.geocities.com/CapitolHill/Lobby/3190/index.html>

ALTSEAN-Burma: <http://www.altsean.org/>

Assistance Association for Political Prisoners (Burma) (AAPP): <http://www.aappb.org/>

Burma Bloggers' Network (BBN): <http://www.burmabloggers.net/>

BurmaNet: <http://www.burmanet.org/>

Burmese American Democratic Alliance (BADA): <http://www.badasf.org/>

Democratic Voice of Burma (DVB): <http://www.dvb.no/>

Euro-Mon Community: <http://www.eumon.org/>

Free Burma's Political Prisoners Now!: http://www.fbppn.net/?page_id=5

Free Student Political Prisoners in Burma!:
<http://www.petitiononline.com/abfsu/petition.html>

Irrawaddy: <http://www.irrawaddy.org/>

Karen National League (KNL): <http://www.karen.org/knl/home.html>

Mizzima: <http://www.mizzima.com/>

National Council of the Union of Burma (NCUB): <http://www.ncub.org/>

National League for Democracy (Liberated Area) (NLD-LA): <http://www.nldla.net/soc.culture.burma>: <http://groups.google.com/group/soc.culture.burma/topics>

Thailand Burma Border Consortium (TBBC): <http://www.tbbc.org/>

The Chin Forum: <http://www.chinforum.org/>

US Campaign for Burma: <http://uscampaignforburma.org/>

Who is Who in Burma?: <http://whoiswhoinburma.blogspot.com/>

Women's League of Burma (WLB): <http://www.womenofburma.org/>

Yoma3: <http://www.yoma3.org/>